

PHAN KIM HỒNG PHÚC
NGUYỄN VĂN A
(Cán bộ khuyến nông cố vấn)

KỸ THUẬT MỚI VỀ TRỒNG CÂY ĂN TRÁI

(KINH TẾ TRANG TRẠI GIA ĐÌNH)

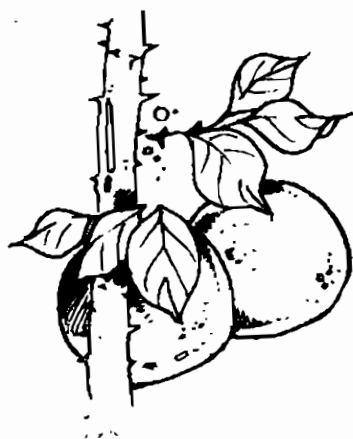
NHÀ XUẤT BẢN ĐÀ NẴNG

KỸ THUẬT MỚI VỀ TRỒNG CÂY ĂN TRÁI

Phan Kim Hồng Phức
Nguyễn Văn A
(Cán bộ khuyến nông cố vấn)

KỸ THUẬT MỞI VỀ TRỒNG CÂY ĂN TRÁI

NHÀ XUẤT BẢN ĐÀ NẴNG

- 2002 -

Thay lời tựa

Quyển “Kỹ thuật mới về **TRỒNG CÂY ĂN TRÁI**” đem đến các bạn những kinh nghiệm về kỹ thuật mới để các bạn trồng cây mau có trái, có trái hương vị thơm ngon, ngọt lịm nhờ bón phân khi trái gần chín.

Chúng tôi viết theo cách “hỏi đáp” để các bạn đọc dễ hiểu, dễ áp dụng, có kết quả chắc chắn.

Các bạn nào cần hỏi gì thêm xin liên lạc về địa chỉ : 113 Hoàng Hoa Thám, tỉnh Long An (Thị xã Tân An), ĐT : 824402, tôi xin giải đáp những gì chúng tôi biết.

Chúng tôi cũng cần nói rõ là khâu dọn đất, làm các hố phân dự trữ là cần thiết (hướng dẫn ở **PHẦN I** và **PHẦN II**) vì đây như là bí quyết để đạt được hai phần ba con đường đi đến thành công.

Cây phát triển tốt, không lúc nào chững lại, đầy đủ chất bổ để hấp thụ (hút vào và tiêu thụ) nuôi cây, cho ra hoa nhiều, đậu trái sai và những gì mà tập sách này hướng dẫn các bạn thực hiện.

Sự thành công ở trước mặt, chúc các bạn đạt đến một cách mỹ mãn.

Hè năm 2000

PHAN KIM HỒNG PHÚC

PHẦN I

NHỮNG ĐIỀU CẦN BIẾT ĐỂ TRỒNG CÂY ĂN TRÁI NHANH RA HOA KẾT QUẢ VÀ HƯỞNG HOA LỢI LÂU DÀI

HỎI : *Cây kén đất hay đất kén cây ?*

ĐÁP : Cây không bao giờ kén đất cũng như đất không bao giờ kén cây mà thật ra con người, nói rõ là nhà vườn có biết cải tạo đất để sử dụng nó cho việc trồng cây ăn quả hay không.

Thật vậy, nếu nhà vườn nắm vững kỹ thuật trồng cây ăn quả hợp với khoa học nông nghiệp thì đất nào cũng có thể sử dụng được, ngay cả "đất cày lên sỏi đá" ở vùng ven Trường Sơn, hoặc "đất pha muối" ở các vùng nước biển tràn vào, miễn trồng cây thích hợp thổ nhưỡng sau khi cải tạo đất tốt.

Đây là một thực tế vì nếu cứ đi tìm đất đúng tiêu chuẩn, thí dụ đất phù sa ở đồng bằng, đất nâu đỏ ở Tây Nguyên thì thật là phi lý vì đất ấy có giới hạn mà nhu cầu có đất để trồng cây ăn quả thì vô hạn.

Do vậy việc cải tạo đất để có đất thích hợp cho loại cây cần trồng, là việc các nhà vườn cần nghiêm túc lưu ý.

HỎI : Cải tạo đất cách nào ?

ĐÁP : Cải tạo đất chủ yếu xưa nay vẫn làm là bón phân, thí dụ :

- Đất nhiều phèn bón *kali*,
- Đất bùn lầy bón *lân*,

- Đất khô cần *đạm*,
- Đất phù sa bón các loại *N.P.K* thật ít.

HỎI : *Nhìn cây sắn có có thể đoán được đất cần phân gì, đúng không ?*

ĐÁP : Nhìn vào cây sắn có chúng ta có thể đoán biết một cách thực tế, đúng 100%, là đất đó đang thiếu loại phân gì, nếu bón phân đó thì đáp ứng được nhu cầu, cây sẽ tươi tốt ra hoa kết quả sai.

Các bạn cần quan sát cây đang mọc, theo kinh nghiệm các nhà vườn vốn rất thành công, thì :

1- Nếu cây èo uột, ra hoa kém, kết quả ít thì cần *phân lân* vì *phân lân* có tác dụng làm cho bộ phận thụ tinh của hoa phát triển tốt, dĩ nhiên là kết quả sai.

2- Nếu cây chậm lớn, cần cỗi, kháng bệnh rất kém thì chắc chắn là đất ấy cần cỗi, cần *đạm* để *đạm* này cải tạo đất thêm

màu mỡ, cây sẽ xanh tươi ngó thấy sau bảy ngày.

3- Nếu cây có nhiều sâu bệnh, phát triển kém thì cần *phân kali* vì *phân kali* làm cây cứng cáp, tăng trưởng mạnh, do vậy kháng bệnh rất tốt.

HỎI : *Một vườn cây tương lai cần có điều kiện gì ?*

ĐÁP : Điều kiện tiên quyết là nguồn nước đủ để tưới cho vườn cây (tùy diện tích thực tiễn của vườn khi kinh doanh sản xuất loại hoa màu chính), nên nhớ là ngay cả khi nắng hạn dài ngày.

Nước cần đủ khi nắng hạn dài ngày, không phải lúc bình thường, đây là việc mà có một số không ít nhà vườn lại không đặc biệt quan tâm.

Kế đến là đường sá phải thuận lợi để khi cây có quả, việc chuyên chở sau thu hoạch là cần thiết để quả có giá cao.

Vườn cây phải gần tuyến đường chính về các thành phố lớn vì người trồng cây phải bán quả thu hoạch cho thương lái.

Thương lái nào bất kỳ khi đến khu vườn cây ăn trái nào, trước nhất là đường giao thông thuận lợi để họ chuyển số quả mua được đến các khu thương mại, bán lại kiếm lãi. Và lãi nhiều thì họ sẽ mua với giá cao, lãi ít thì có thể họ không mua vì tốn công, không kể việc bỏ vốn, mà thời gian buôn loại quả đó ở khu vườn không thuận lợi, không bù lại cho họ công sức bỏ ra.

Vì vậy khu vườn tương lai phải ở khu vực có tuyến giao thông về thành phố lớn.

Một điều kiện khác không kém phần quan trọng là phải có sẵn nguồn lao động địa phương.

Đây là một điều kiện cần cho khu vườn ấy, vì nếu người đến từ xa để lao động họ cần phải được trả lương cao, chưa nói đến việc rất khó khăn khi bổ sung sự thiếu hụt nhân công.

Nguồn nước dư thừa, gần trục lộ giao thông về thành phố lớn, có sẵn lao động tại địa phương là ba điều kiện không thể thiếu cho một khu vườn tương lai.

Nếu vùng mà các bạn tìm đến để tính việc làm vườn mà thiếu một trong cả hai, tốt nhất là các bạn nên đến nơi khác.

HỎI : *Phân hữu cơ (phân ủ) và phân vô cơ (hóa học) thứ nào cần cho cây ăn trái hơn ?*

ĐÁP : Cả hai đều cần cho cây ăn trái nhưng nên nhớ một điều là phân hữu cơ, tức ủ phân từ phân chuồng, từ rác rưởi, lá cây xanh, lá cây khô đem lại cho cây trồng nguồn chất bổ lâu dài, yếu tố để vườn cây có tuổi thọ lâu, nói rõ là cây lâu lão hóa, cho trái

sai và kéo dài nhiều năm; còn phân hóa học thì có giá trị nhất thời như làm cây èo uột được xanh tươi, ra nhiều hoa kết quả sai, chống lại sâu bệnh do tăng sức đề kháng. Nhưng kết quả ấy nhất thời.

Nói rõ là cả hai đều có ưu và khuyết điểm :

Phân ủ cho cây trồng nguồn dinh dưỡng lâu dài, giúp cây sung sức, có sức đề kháng chống sâu bệnh, cho ra hoa nhiều, kết quả sai, nhưng nếu cần "*chữa cháy*" thì phân này không đạt được.

Phân hóa học (N.P.K) thì cho kết quả nội trong một tuần lễ là có ngay, thấy trước mắt, nhưng lâu dài thì không.

HỎI : *Khâu dọn đất phải thực hiện thế nào cho đúng kỹ thuật, để cây trồng phát triển nhanh và cho hoa nhiều đậu quả sai, để vườn cây cho quả lâu dài ?*

ĐÁP : Phải đào hố sâu 1 mét, rộng mỗi bề 1 – 1,5 mét ủ phân xanh, phân chuồng rác rưởi trước khi trồng lên đấy một loại cây ăn quả.

Hố phân ủ ấy là nguồn thức ăn cần thiết để cây sinh trưởng tốt, đơm nhiều hoa kết nhiều quả. Nguồn dinh dưỡng ấy dồi dào sẽ giúp cho cây tươi tốt lâu dài, cho quả nhiều năm. Và sau đó (5 – 7 năm sau) tiếp tục đào và ủ các hố phân khác, cung cấp tiếp nguồn chất bổ cho cây.

Đây là việc cần làm để ít tốn *phân hóa học (N.P.K)*, cây tươi tốt và tuổi thọ rất cao, chủ vườn ngồi không hưởng lợi lâu dài (sau khi đầu tư đúng mức vào khu vườn).

Không ít nhà vườn không làm kỹ khâu dọn đất như tôi nêu ra, họ nghĩ là trồng cây ăn quả xong (đặt cây giống xuống xong), cứ bón gốc các loại phân ủ, phân hóa học là đủ để cây phát triển tốt, dĩ nhiên là sẽ đơm hoa kết quả tốt.

Đấy là một sự hiểu biết theo sự "tự nghĩ ra", không đúng với khoa học nông nghiệp.

Do vậy không ít người bỏ của bỏ công ra để rồi... công dã tràng ! Thật là một việc đáng tiếc.

Cần dọn đất kỹ, ủ hố phân dùng lâu dài, rồi mới đặt cây giống vào, tưới đủ nước và đúng cách, đấy là bí quyết để thành công, không khó và càng không dễ nếu chủ vườn không nắm vững kỹ thuật trồng cây ăn quả, và làm giàu với nghề vườn, ao, chuồng kết hợp.

HỎI : Chủ vườn cây cần đức tính gì ?

ĐÁP : Để thành công trong việc lập vườn trồng cây ăn quả thì chủ vườn cần :

a/ Hiểu biết và nắm vững khoa học nông nghiệp vì nếu trồng đến đâu học hỏi đến đấy thì thật là phiêu lưu, không có gì đảm bảo cho việc học và thực hành theo cách "mì

ăn liền” hoặc “cà phê tan ngay – instant coffee” là đúng cả.

Vì vậy các bạn phải tìm hiểu, qua kinh nghiệm trực tiếp của chủ vườn cây ăn quả, qua sách báo và nắm vững kỹ thuật trồng cây ăn trái, rồi các bạn bắt tay vào việc, có như thế mới chắc chắn việc trồng cây ăn quả là một cách làm giàu lâu dài.

b/ Kiên nhẫn và chịu khó trong công việc hàng ngày. Chủ vườn không phải chỉ bỏ của ra đầu tư mà còn bỏ công nữa, nói rõ là phải theo sát việc trồng trọt, chăm sóc vườn cây. Và nếu có trái gió trở trời, nắng hạn hoặc mưa dầm kéo dài, thì nhẫn nại chăm sóc và chờ đợi vườn cây tai qua nạn khỏi.

c/ Biết tổ chức công việc một cách khoa học, vì có như thế, thì với kỹ thuật trồng cây ăn quả tiên tiến, các bạn sắp xếp mọi việc mới hợp lý, và việc thành công là tất yếu.

d/ Học hỏi không ngừng những kinh

nghiệm của người đi trước, của người đang thành công vượt bậc, của những sách, tạp chí viết về kỹ thuật nông nghiệp tiên tiến.

Đây là việc cần phải nghiêm túc làm vì có cầu tiến thì nhà vườn mới tiến bộ, vườn cây ăn trái của mình mới ngày càng đạt năng suất cao.

Canh tác theo xưa là lối thủ công, từ bao đời truyền lại, thành công chỉ giới hạn rất thấp hoàn toàn khác với canh tác hiện nay với kỹ thuật đương đại, năng suất từ cao đến rất cao.

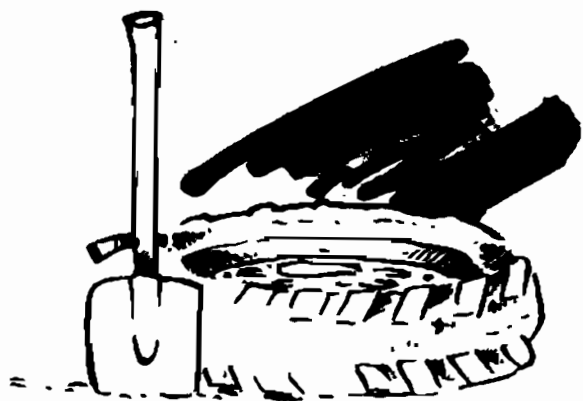
Cầu tiến trong việc học hỏi kỹ thuật trồng cây ăn quả sẽ giúp một cách chắc chắn các bạn có một khu vườn đạt năng suất “siêu cao”.

PHẦN 2

NHỮNG ĐIỀU CẦN LÀM ĐỂ CÓ MỘT VƯỜN CÂY ĂN TRÁI ĐẠT NĂNG SUẤT SIÊU CAO

HỎI : *Phải xẻ mương lên liếp thế nào để giữ độ ẩm cần thiết cho bộ rễ cây ăn trái ?*

ĐÁP : Chúng ta tưới cây hàng ngày khi cây mới đặt trên hố phân – như tôi đã viết kỹ về hố phân phải có như kho lương thực cần thiết để cây hút chất bổ phát triển lâu dài, nhưng dần dần bộ rễ phát triển ăn sâu xuống đất, thường các cây ăn quả có bộ rễ ăn sâu từ một mét trở lên thì độ ẩm của đất cực kỳ cần thiết.

Chính các mương xẻ song song nhau chứa nước, và các loại lươn lịch, cua còng đào hang chằng chịt lớp đất bên dưới, thường sâu từ 20 đến 50 cm (2 – 5 tấc) hoặc sâu hơn, tùy mực nước, mang nước ngấm vào các lớp, và bộ rễ thường trực hút nước, và do đó hấp thụ (hút vào và tiêu thụ) chất bổ từ kho phân chúng ta đã ủ, nuôi thân giúp cây phát triển tốt, nhanh ra hoa kết quả, đậu trái sai, và cũng nhờ kho phân đó, về sau đào thêm các hố sâu 1 – 1,5 mét, đổ các phân đã hoại (phân chuồng, phân rác), bánh dầu, xác thú vật, các tạp chất khác, và lại tạo ra các kho lương thực cần thiết đủ để cây sai

quả và có tuổi thọ rất lâu, tức là tiếp tục tươi tốt, cho quả sai gấp đôi, gấp ba các vườn cây đối chứng mà không thực hiện kỹ thuật xẻ mương, lên liếp đúng kỹ thuật, kết hợp với việc tạo ra hố phân liên tiếp này, cứ ba - bốn năm thêm một hố phân.

Các bạn cần nhớ là mỗi mương như thế bề rộng 2,5 - 3,5 mét và sâu 2 - 2,5 mét, lấy đất đắp lên trên liếp, như thế liếp cao, luôn luôn tránh việc ngập nước vào mùa mưa kéo dài (những khi mưa dầm), tránh việc úng thủy làm hư bộ rễ, cây chết.

Các mương này có hai nhiệm vụ : chứa nước dư thừa vào mùa nắng, đủ trong những lúc nắng hạn kéo dài, và thoát nước tốt vào mùa mưa, nhất là lúc mưa dầm kéo dài.

Vì vậy các mương này phải đào thế nào để qui về một chỗ thấp, thí dụ ra sông, để mưa to thì thoát nước dễ dàng, còn mùa hè thì cũng dùng để nước thoát ra sông. Đây là nơi có độ sâu, sâu đủ để giữ nước lại khi mùa hè đến, được ngăn cách bằng một cái

bờ đất rộng như đập ngăn nước, và khi mưa to thì nước tràn qua bờ đó ra sông.

Nói rõ cùng các bạn là các mương trong khu vườn phải làm được việc quanh năm suốt tháng giữ nước ngọt của mưa, còn nước sông, mùa nắng là nước lợ hoặc nước mặn thì không tràn vào các mương nước ngọt.

Đây là một bí quyết để vườn cây ăn trái quanh năm có nước ngọt, cây lúc nào cũng xanh tốt, và *ra hoa kết quả trái mùa*, tất nhiên chủ vườn bán được giá cao, thu lãi to, làm giàu bằng trồng cây ăn quả là việc... ngồi không hưởng lợi lâu dài (sau khi đã bỏ công sức, tiền của đầu tư giai đoạn đầu).

HỎI : *Bề rộng, bề cao của liếp thế nào cho thích hợp ?*

ĐÁP : Một cái liếp cần có bề rộng 5 - 6 mét để dễ dàng làm các hố chứa phân, tức là kho lương thực dự trữ để bộ rễ cây hấp thụ (hút vào và tiêu thụ) các chất bổ cần

thiết để nuôi cây, và do vậy ra nhiều hoa, đậu nhiều trái.

Một loài cây chỉ ra hoa vào mùa xuân là mai vàng, mai trắng (huỳnh mai, bạch mai) thế mà khi trồng ở chỗ có nhiều phân (phân chuồng, phân rác) thì lại ra hoa quanh năm, trước nhà tôi có cây mai như thế, do tôi đã áp dụng kỹ thuật hố phân này, như một thí dụ cụ thể để tôi chứng minh cho bất kỳ ai chưa thấy công dụng kỳ diệu của các hố rác, hố phân ủ, kho dự trữ tác dụng đặc biệt đến cây ăn quả, cây phát triển tốt, cho hoa nhiều, đậu trái sai, năng suất siêu cao, và cho quả trái mùa, người trồng thu lợi to, chỉ ra một lần vốn thu vào bốn trăm, bốn ngàn lần lãi, cứ đến mùa là thu hoạch.

Bề cao của liếp do đất lấy từ việc đào mương đắp lên nên dĩ nhiên có độ cao thích hợp để khu vườn không ngập nước, tránh tình trạng úng thủy mùa mưa.

Bề cao của liếp có thể nói là tùy vùng đất trũng hay cao. Nếu đất trũng thì đào

mương sâu, lấy đất đắp các liếp cao lên, đồng thời chứa và thoát nước tốt.

Nói rõ ra là dù đất trũng mà đào các kênh mương thích hợp, thoát nước dễ dàng vào mùa mưa thì không lo gì việc nước ứ đọng gây úng thủy làm thối rữa, cây chết.

HỎI : *Ủ phân trong các hố dự trữ thế nào để bộ rễ sử dụng các chất bổ tốt, đạt hiệu quả tối đa ?*

ĐÁP : Tạo các hố phân này có hai cách, tùy theo đất cải tạo từ khu vườn cũ phá bỏ để trồng mới loại cây ăn trái khác, hay là đất hoang, khai phá để trồng.

Nếu là khu vườn cũ thì độ phì (tức là đất có chất dinh dưỡng cần thiết) đã kém, có khi đã cạn kiệt, thì các hố ấy phải ủ các loại rác trộn với phân chuồng, bánh dầu, đặc biệt là hố ấy sâu gấp đôi, thí dụ hố sâu 2 mét, mỗi bề 3 mét đến 4 mét.

Có như thế thì khi đặt cây vào, bộ rễ phát triển hấp thụ (hút vào và tiêu thụ) các chất bổ từ hố phân này mới tăng trưởng nhanh, thời gian cho hoa kết trái nhanh, thời gian thu hoạch kéo dài, trước khi đào thêm các hố chứa phân khác.

Nếu là đất hoang, thì việc xẻ mương, lên liếp song song với việc đào các hố, và ủ lá cây, các cành con tạo nguồn phân xanh. Các hố này chứa phân xanh, và cây hút chất đạm, từ các hố phân xanh này, vừa đỡ tốn kém việc mua phân, vừa giúp cây phát triển, tăng trưởng tốt.

Khi cây đã tăng trưởng tốt rồi, đào thêm các hố mỗi cạnh 1,5 - 2 mét, sâu 1 - 1,5 mét, đổ phân chuồng, phân rác để ủ hoại, trộn với xác dừa, bánh dầu, có xác thú vật bỏ lẫn vào càng tốt, để bộ rễ ăn lan ra, hấp thụ (hút vào và tiêu thụ) các chất dinh dưỡng, cho hoa và kết quả sai.

Các bạn cần nhớ là *phân hóa học* chỉ cần khi nào có “sự cố” bất ngờ xảy ra, như

chứng lại không tăng trưởng, hiện tượng sâu phá hoại giúp cây có sức đề kháng cao với sâu bệnh, và tính nhất thời "*chữa cháy*" ấy không thể thay cho tính "*lâu dài*" của *phân hữu cơ* (ủ từ rác, từ phân chuồng).

Có một số nhà vườn sai lầm khi nghĩ có sẵn các loại phân hóa học trên thị trường (mà người ta quảng cáo rầm rộ rất hấp dẫn về tính thần kỳ của chúng khiến người nghe, người thấy nghĩ là chúng đem lại quả ới là quả, trái ới là trái của mùa... siêu bội thu), cần gì đào hố, ủ phân chuồng, phân rác, phân xanh cho tốn công nhọc sức.

Thật ra phân hữu cơ thích hợp hoàn toàn với các loại cây ăn quả hơn là phân vô cơ gốc hóa học.

Vì vậy ủ phân trong các hố như kho lương thực dự trữ lâu dài là cần thiết để khu vườn về sau đạt năng suất tính ra rất cao, so với các khu vườn đối chứng chỉ nhờ vào phân hóa học.

Nếu không đạt năng suất từ nhanh đến

rất nhanh thì không ai phải bỏ công, bỏ của ra đào các hố, ủ phân xanh, phân rác, mua phân chuồng, mua xác dừa, mua bánh dầu về để thực hiện cả.

Điều cực kỳ cần thiết là các bạn không nên đào và ủ phân một cách lầy có lầy rồi, thì kết quả sẽ không được như ý muốn.

Càng tạo các kho dự trữ này tốt với các chất bổ cần thiết đầy đủ thì về sau do bộ rễ hấp thụ (hút vào và tiêu thụ) đầy đủ các chất bổ, dĩ nhiên phát triển tốt, tăng trưởng nhanh và cho nhiều hoa, đậu nhiều trái, chủ

vườn thu lợi to, không bỏ công đã thực hiện các hố phân này.

HỎI : Các hố phân này ủ bao lâu mới đặt cây giống lên được ?

ĐÁP : Nếu là lá xanh và cành con thì 100 ngày sau phân đã ủ xong (các cành lá đã phân hủy xong, không còn bốc hơi nóng ra nữa), còn ủ lẫn lộn rác, phân chuồng, bánh dầu, xác động vật thì nên để 180 - 200 ngày sau để tất cả đã hoại (tức là phân hủy xong).

Vì không có sẵn phân đã hoại, nên ủ thẳng vào các hố dự trữ này, thời gian chờ phân hoại này tương đương với thời gian tạo các cây giống trước khi đặt vào, không có gì gọi là chờ đợi lâu cả.

Tạo được nguồn cây giống (ở vườn ươm) xong đủ để trồng cho vườn cây này thì tốn thời gian 4 - 6 tháng, thời gian để ủ cho hoại các hố phân dự trữ.

Các bạn đừng bao giờ nghĩ là thời gian ủ và chờ phân hoại kéo dài quá lâu vì thời gian đó vừa đủ để chuẩn bị các cây giống xong, nếu việc chuẩn bị này nhanh vì có khi được cây giống đủ trồng thì kéo dài lâu hơn.

HỎI : Ủ phân sẵn để bón cho cây trồng có mấy cách ?

ĐÁP : Có hai cách ủ : ủ phân rác với phân chuồng trong các hầm ủ và ủ phân rác với phân chuồng trên nền đất nện kỹ, hoặc tráng xi măng. Ngoài ra còn ủ phân chuồng riêng nữa.

HỎI : Ủ phân rác trong hầm như thế nào ?

ĐÁP : Trước hết nơi ủ phân phải là đất cao ráo để đào sâu xuống 1 mét vẫn không có nước ngầm.

Hầm to, bé là tùy lượng rác, rơm, rạ, cỏ khô, xác mía,... chúng ta có. Đất đào lên đắp bờ be xung quanh.

Cứ bỏ một lớp phân rác thì một lớp phân chuồng, một lớp tro bếp, và xác dừa, bánh dầu, cho đến khi đầy thì đập xuống cho thật chặt. Nên tưới nước cho ngấm xuống ướt đều để giúp sự lên men, phân hủy nhanh.

Qua một ngày thì hơi nóng bốc lên hùng hực do rác và các chất ủ trong hầm bắt đầu việc phân hủy. Lấy nước tiểu trâu bò tưới ướt và lấy tấm ny lông phủ kín lên trên để hơi nóng giúp cho quá trình phân hủy ấy thật nhanh, hơn nữa mùi hôi không bốc ra.

Sau ba tháng thì dỡ tấm đây ra vì bây giờ phân ủ đã hoại, tơi ra. Để như vậy 24 giờ sau chúng ta đảo, trộn đều và lúc bây giờ phân có màu nâu.

Một tuần sau, phân có màu đen vì phân đã hoàn toàn hoại, lúc bây giờ có thể đem bón được.

HỎI : Ủ phân rác và phân chuồng trên nền đất hay xi măng như thế nào ?

ĐÁP : Trước hết là nền đất cho thật chặt, hoặc tối nhất là tráng xi măng, xung quanh xây gạch lên cao 5 tấc để tránh không cho mưa tạt vào.

Nền xi măng nên làm có độ dốc và phía dưới có làm một chỗ chứa nước từ đồng phân ủ này chảy xuống.

Xung quanh có vách che kín không cho nắng lọt vào, mưa tạt vào. Bên trên có mái che kín không cho nắng, hoặc nước mưa lọt xuống.

Trước khi ủ thì tưới, đập cho rác và các chất như bã, xác mía... ướt đều.

Cứ chất một lớp bồi thì một lớp phân chuồng, bánh dầu, tro bếp, hoặc có bùn non thì bỏ lên, cho đến khi chất xong tất cả.

Bánh dầu phải đập nhỏ ra, càng nhỏ càng tốt. Phân chuồng tươi nên trộn với tro bếp. Bên trên cùng là lớp đất nhuyển để giữ độ ẩm của đồng phân ủ, giúp cho sự phân hủy (tức hoại) được nhanh và đồng bộ. Trên

cùng phủ một tấm ny lông sao cho bao trùm tất cả, tếm các góc, lấy gạch dần lại.

Cứ vài ngày tạt nước tiểu trâu, bò từ trên cho ngấm dần xuống, đập kín lại như cũ. Việc tạt nước tiểu cách ngày, hoặc hai ngày rồi đập kín giúp cho phân mau hoại, thay vì phải bốn, năm tháng thì thời gian chỉ còn ba hoặc bốn tháng rưỡi là cùng.

Bấy giờ trộn đảo tất cả cho đều, ém trở lại, và tạt nước tiểu cho ướt đều, đập kín lại để tiếp tục quá trình lên men giúp phân hủy nhanh.

Một tháng sau lại trộn, đảo đều, tưới nước tiểu, đập kín lại. Cứ 4 - 5 hôm làm một lần cho đến khi tơi ra, tức là phân đã hoại, chỉ còn đem bón.

Nước chảy xuống chỗ hứng thì dùng để pha với nước, tỷ lệ 1 :5 hoặc 1 :10 tưới gần gốc cây, ngấm dần xuống rễ. Đây là một thứ nước có độ dinh dưỡng rất cao. Và vì rất đậm đặc nên phải pha thêm nước, và tưới gần chớ không nên tưới sát gốc cây.

**HỎI : Ủ phân chuồng cách nào để
giữ được các chất dinh dưỡng
trong đó ?**

ĐÁP : Vì phân chuồng tươi như trâu, bò, heo (lợn), dê, gà,... không thể bón ngay trước khi đã hoại (vì chúng tỏa hơi nóng trong quá trình phân hủy làm thối gốc, cây sẽ chết, nên phải ủ cho hoại).

Nơi ủ cũng giống như loại ủ phân rác vậy, nói rõ là không để nắng, mưa, và nước chảy ra từ đồng phân đó phí phạm do không hứng được.

Từ đồng phân ủ này, có thể bỏ thêm rơm rạ, cỏ khô, nước chảy vào chỗ thấp. Và nước đó được dùng gàu tưới lên đồng phân hàng ngày để phân luôn luôn có độ ẩm, mau phân hủy. Mỗi ngày tưới hai lần là tốt nhất.

Nếu bận việc thì cách ngày tưới một lần, không nên để lâu hơn vì nếu phân không có độ ẩm cần thiết thì rất lâu hoại, hoặc

không hoại đều. Cách ngày tưới là việc miễn cưỡng.

Cũng cần nói rõ là không để nước mưa tạt vào, vì quá ướt làm giảm nhiệt độ, phân không phân hủy được.

Còn nắng làm bốc hơi, tiêu hủy chất đạm, là việc lãng phí vô ích, cần phải tránh nên có mái che nắng, mưa và xung quanh cũng có vách là như thế.

Ủ đúng cách, tưới được mỗi ngày vài lần thì phân chuồng mới hoại hết, giữ được các chất dinh dưỡng cần thiết (đạm, kali,...) và khi bón thì bộ rễ của cây ăn quả hấp thụ (hút vào và tiêu thụ) và cây tăng trưởng tốt, phát triển nhanh, cho nhiều hoa, đậu nhiều quả, thu hoạch cho năng suất siêu cao.

HỎI : *Phân gà dùng có tốt không ?
Có cần ủ cho hoại không ?
cách ủ ?*

ĐÁP : Rất tốt vì đây là một loại phân

hữu cơ rất giàu dinh dưỡng. Tuy nhiên phải trộn chung với các loại phân chuồng khác và ủ thì tốt hơn vì trong phân gà tươi có hơi am-mô-niắc, sẽ bay hơi, chất đạm bị mất. Trộn phân gà với các phân chuồng khác và ủ theo cách trên là tốt hơn cả.

Thường phân gà chuồng lẫn vào trấu, ủ luôn cả trấu này với phân tươi (trâu, bò, heo,...) sẽ trở thành một loại phân giàu chất dinh dưỡng, bón cho các loại cây ăn quả rất tốt.

Không nên đổ đống phân gà mà không ủ như nhiều nơi vẫn làm, và cứ để như thế mấy tháng sau cho là đã hoại, đem bón thì mất đi một phần ba lượng đạm trong đó.

Nhà vườn do bón phân đó vẫn thấy cây tốt lên, yên tâm là ủ như thế – hay đúng ra là không cần ủ, cứ để tự hoại là đúng, không cần trộn phân chuồng khác mà không biết mình đã để mất một lượng đạm rất quý trong đó.

HỎI : Phân dơi có tốt không ? Có cần ủ hay cứ dùng thẳng ?

ĐÁP : Phân dơi cũng tốt như các loại phân khác, nhưng cần phân biệt là phân dơi đã hoại, do tồn đọng lâu ở các trần nhà xưa, hay phân dơi mới còn ướt.

Thường phân dơi ở các trần nhà xưa tồn đọng đã lâu, đã phân hủy rồi, cứ dùng thẳng để bón gốc.

Còn phân dơi mới thì nên trộn với phân chuồng tươi, rơm rạ, ủ cho hoại. Và như thế sẽ được một loại phân hữu cơ đầy chất dinh dưỡng.

Nếu phân dơi lẫn lộn vừa hoại vừa chưa hoại thì tốt nhất nên đào hố chôn xuống, cách xa gốc cây, để khi rễ ăn tới, phân đã hoại.

Cách này vừa tiện lợi, vừa đảm bảo cho bộ rễ của cây có đủ các chất dinh dưỡng cần thiết hút vào và nuôi thân, cành, nụ hoa.

HỎI : *Phân cá là gì ? Chế biến ra sao ? Dùng thế nào ?*

ĐÁP : Đây là chất nước được tạo ra từ cá ươn, sinh, thối ngâm trong nước tiểu trâu, bò, cho tan ra, và pha một phần nước đó với năm đến mười (tỷ lệ 1 :5 – 1 :10) nước lã và tưới gần gốc cây, cho ngấm dần xuống.

Đây là loại phân nước giàu chất dinh dưỡng, tuy nhiên dùng ít thôi thì cây sẽ tốt tươi, nếu dùng nhiều thì cây cháy lá (do nước tiểu trong đó, chứ không phải vì nước cá tan ra).

Người ta thường dùng phân cá ở các vườn tiêu (hồ tiêu), nhưng cũng dùng ở các vườn cây ăn quả khác khi gặp dịp có cá ươn, thối, đem về làm phân cá.

Kinh nghiệm của các nhà vườn là thỉnh thoảng có phân cá như "*đổi món*" thì cây phát lên ngó thấy.

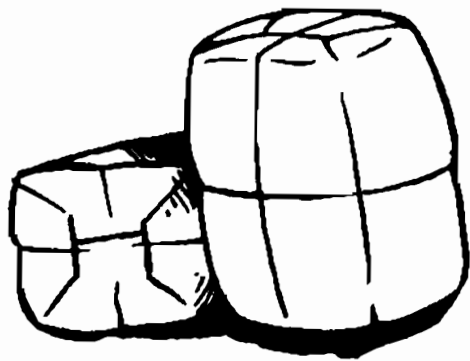
Nếu cây đã cho nước thì mùa kế chắc chắn rất sai quả.

Các bạn nếu gặp dịp cá bán ế, cá rẻ có thể mua đem về chế biến và tưới gốc cây để các cây ấy hưởng được một "tiệc" bất ngờ. Và chắc chắn các bạn sẽ thu lợi to ở vụ thu hoạch tới.

HỎI : Rửa phèn cho đất thế nào ?

ĐÁP : Dĩ nhiên thông thường hễ đất phèn thì bón Ca, nhưng việc làm cần thiết là rửa phèn đất trước khi trồng cây.

Đất nhiễm phèn thì cày xới lên trước mùa mưa, chờ qua mấy đám mưa lớn, nước rửa bớt phèn cho trôi đi, lúc bấy giờ mới đào mương lên liếp.

Việc đào mương lấy đất đắp lên, giữa mùa mưa, nước mưa lại rửa phèn tiếp, và sau mùa mưa thì hầu hết phèn trong đất bị nước cuốn đi.

Đây là cách tốt nhất vì bón Ca thì chỉ giải quyết phần nào đất nhiễm phèn nhẹ, hơn nữa rất tốn kém. Do vậy thà bỏ một mùa mưa cho công việc rửa phèn, mùa sau bắt đầu việc đặt cây giống, không phải là phí phạm thời gian, vì bù lại đất hết phèn, đỡ tốn tiền mua phân để cải tạo.

Nhiều nơi đã áp dụng cách này và sau đó trồng cây rất tốt. Kinh nghiệm này rất đáng để các bạn quan tâm khi lập vườn ở khu đất có nhiễm phèn.

Điều kiện cần để rửa phèn là khu vườn tương lai ấy phải ở vị trí có thể nước mưa cuốn phèn đi đến chỗ trũng khác, thí dụ sông, rạch.

HỎI : Chuẩn bị cây trồng như thế nào ?

ĐÁP : Chuẩn bị cây trồng tốt là phân nửa của thành công trong việc trồng cây ăn trái. Thật vậy khi nhà vườn chuẩn bị thay vì tùy may rủi không chọn lựa kỹ cây trồng, thì việc chuẩn bị ấy là tìm cho ra giống tốt, thích hợp với đất đai nơi mình lập vườn.

Đây là cây trồng phải hợp với thổ nhưỡng vì có hợp thì cây mới phát triển tốt, và về sau mới ra hoa sai kết trái nhiều, tức là bội thu.

Phải biết rõ loại cây, giống cây nào phù hợp với loại đất nào. Việc này đòi hỏi người lập vườn nên tìm đến kỹ sư nông nghiệp để cố vấn cho mình, có như thế thì việc thành công mới đảm bảo.

Không nên thấy người ta lập vườn, thí dụ trồng cam, quýt, bưởi rất thành công, mình cũng tìm đất để lập vườn, cũng trồng các loại cây ấy, không cần biết đất nơi mình lập vườn có phải là đất thích hợp với loại cây ấy hay không, hoặc nói ngược lại là loại

cây ấy có phát triển tốt nơi đất mình lập vườn hay không.

HỎI : *Nên trồng bằng gieo hạt, bằng giâm hom, bằng chiết nhánh hay bằng gốc tháp ?*

ĐÁP : Ngày nay không còn ai trồng bằng gieo hạt vì thời gian từ lúc gieo hạt đến cây có quả kéo dài quá lâu, mặc dù ai cũng biết là cây gieo hạt thì phát triển mạnh, có tuổi thọ rất lâu.

Nhưng nhược điểm của cây gieo hạt còn ở chỗ là từ cây sai quả, hạt ấy gieo ra cây con, cây này trưởng thành chưa chắc cũng có cùng đặc tính tốt của cây mẹ về chất lượng.

Vì vậy tùy loại cây mà giâm hom, hoặc chiết nhánh, hoặc tháp vào gốc cây cùng loại. Các cách này đảm bảo cây con ấy có cùng đặc tính với cây mẹ.

Giâm hom thì không phải loại cây gì

cũng có thể thực hiện được. Còn chiết nhánh hoặc tháp gốc thì có thể thực hiện ở hầu hết các loại cây khác.

Vì vậy chuẩn bị cây trồng thì nên thực hiện tùy loại cây mà dùng một trong ba cách trên.

Chuẩn bị kỹ khâu này thì việc trồng cây để thu hoạch quả bán ra thị trường, một vốn thu vào gấp bội lời, là việc không có gì khó khăn cả.

Thường người lập vườn ở khâu chuẩn bị cây trồng luôn luôn tạo ra chỗ để giâm hom, hoặc để ghép cành tháp gốc, hoặc để chiết nhánh.

Việc chiết nhánh thì cần có sự hỗ trợ của một chủ vườn, sẵn có cây sai quả, chiết nhánh và cung cấp cây giống.

Điều cần thiết ở đây là nhà vườn cung cấp cây giống phải chọn cây sai quả, không thể chiết nhánh bữa bãi, cốt thu lợi, không kể gì đến thiệt hại to lớn của người đi sau,

mới lập vườn, bị các giống cây không đem lại lợi ích kinh tế.

•Thật vậy, có những chủ vườn sợ người mới lập vườn, thành công sẽ cạnh tranh với mình, ngoài miệng cam đoan cung cấp cây giống tốt, nhưng chỉ là cây thứ cấp mà thôi.

Người cung cấp cây giống nên chọn người có uy tín, hành nghề lâu năm không bị ai phàn nàn, vì cung cấp hàng ngàn cây giống mà lẫn lộn giống tốt, giống thứ cấp thì thiệt hại cho người lập vườn thật là khủng khiếp.

Vì vậy người có kinh nghiệm thường chọn nơi cung cấp giống là người từng được nhiều người tín nhiệm. Và một điểm nữa là "*tiền nào của đấy*" nên không cần phải kèn cựa trả giá hạ các cây giống. Nếu làm như thế mà người cung cấp cây giống chấp thuận thì tất nhiên họ sẽ giao cây giống thứ cấp, hoặc chỉ có một phần tư, một phần năm là giống tốt mà thôi.

Đây là việc mà người mới lập vườn đi mua cây giống, cứ nằn nì chủ vườn bán cây

giống bán "*giá hữu nghị*" cho mình, và khi đem về trồng, bỏ công chăm sóc, đến khi ra hoa kết trái thì... thất thu.

Đây là do lỗi của người lập vườn muốn mua con giống giá hạ, quên rằng không ai tốt với... người dưng hơn là tốt với túi tiền của mình cả.

Vì vậy phải thận trọng trong việc mua con giống, tốt hay xấu, giống tốt hay thứ cấp còn tùy vào "*tiền nào của nấy*", ngoài lương tâm và uy tín của người bán con giống.

CÂY ĐU ĐỦ

Cây đu đủ có tên khoa học Carica Papaya L. thuộc họ Đu đủ (Papayaceae) là loại cây trồng phổ biến khắp nơi. Đu đủ có rất nhiều quả to ngon, thơm đậm đà hương vị,

cho một vị ngọt dịu, giải khát, giải nhiệt trong những ngày hè nóng bức thật là “quá đã”.

Đất trồng : Đu đủ không kén đất miễn là không quá bạc màu, không nhiễm phèn nặng, chuẩn bị đất trồng nên xem các phần trước.

Cách trồng : Đu đủ thường ương hạt, khi cây con mọc lên được 4 đến 6 lá thì xem lá hể khía chẵn thì đu đủ được, khía

lẽ thì đu đủ cái, cứ thế mà xuống ngay hố rác hoai với phân chuồng hoai, phân xanh đã chuẩn bị trước, và việc này các nhà vườn chọn với xác suất 99%.

Ngoài việc trồng bằng hạt, người ta còn chẻ thân đu đủ đã già, đốn bỏ đi, ra từng khúc dài độ một mét, úp mặt chẻ xuống chỗ đất tơi, mịn. Để như thế một thời gian sau các cây đu đủ con mọc lên và lột bỏ vỏ, tách cây con ra khỏi thân đu đủ mẹ, đem trồng vào các chỗ đã định.

Cần lưu ý là khi tách cây con, giữ cho rễ vẫn giữ nguyên, chính các rễ này giúp cho cây con bắt rễ khỏe, phát triển nhanh.

HỎI : *Muốn đu đủ có nhiều trái to thì phải làm thế nào ?*

ĐÁP : Nên vô phân chuồng ở gốc để tăng cường thêm nguồn phân đã dự trữ ở hố phân đào sẵn, nhất là khi cây đu đủ đang trở bông.

HỎI : *Khoảng cách tốt nhất giữa các hàng đu đủ có nhiều trái to là bao nhiêu ?*

ĐÁP : Từ 3,5 đến 4 mét vì cây đu đủ cho quả nhiều và quả to ngoài yếu tố là phân thì cần phải thông thoáng.

Có người hà tiện đất, trồng quá gần 2 - 2,5 mét thì quả nếu có nhiều cũng bé, không bán được giá. Hơn nữa các thân cây này lại nhỏ, tuổi thọ không lâu. Và khi có gió to thân cây dễ gãy.

HỎI : *Muốn quả đu đủ thơm ngon, ngọt lịm thì bón phân gì ?*

ĐÁP : Muốn làm cho bột hóa đường tức quả có hương vị thơm ngon, ăn vào ngọt lịm thì bón *phốt phát*.

HỎI : *Làm sao tránh việc gió to làm đu đủ tróc gốc, ngã hư cả chùm quả ?*

ĐÁP : Có hai cách tốt nhất là nếu có gió to thường thì áp dụng cả hai :

1/ *Đóng cọc* để thân cây nương vào đó vì thân đu đủ giòn, rễ đu đủ không bám chặt vào đất, gió to làm ngã hàng loạt, nhất là khi có chùm quả to càng dễ ngã đổ hơn nữa.

2/ *Trồng chắn gió* các loại cây phát triển nhanh và quả có giá trị kinh tế như xoài, vú sữa...

Tốt nhất là nên thực hiện cả hai vì thời tiết hiện nay rất thất thường, gió to ngay cả vùng xưa vốn ít giông bão.

HỎI : *Vì sao cây đu đủ thường bị thúi gốc và chết ? cách phòng ngừa ?*

ĐÁP : Do nhiều người sợ cây đu đủ dễ bị gió thổi ngã, nhất là khi có nhiều quả to, cứ chắt đầy và cao lên nào đất với đất chung quanh gốc đu đủ. Nước mưa ứ đọng, dù rất ít cũng làm cho thúi gốc, và đu đủ chết.

Muốn cây đu đủ không ngã, chỉ có cắm cọc và trồng các loại cây có tán lá to để che gió như xoài, sứa,...

Phải để rễ cây đu đủ lộ ra ở phần trên một cách tự nhiên thì đấy là cách tốt nhất để bộ rễ không úng thủy và hư thúi đi.

HỎI : *Cách trị rầy bông và ruồi đục trái một cách kinh tế và hữu hiệu nhất ?*

ĐÁP : Bệnh rầy bông do rầy bông có tên khoa học là *Pseudococcus citri* và ruồi đục trái có tên khoa học là *Dacus cucurbitae* nên

dùng thuốc *Malathion* nồng độ 57% (1 lít pha với 400 lít nước), hoặc DDT nồng độ 75% (1 kí lô bột thuốc pha 350 lít nước).

HỎI : *Đu đủ bị teo lá, lá loang lỗ, lá non teo và rụng là bệnh gì ? Có cách gì chữa không ?*

ĐÁP : Đây là bệnh khảm làm lá non teo và rụng, lá loang lỗ, không có cách gì chữa, do vậy nên nhổ bỏ là tốt hơn cả.

HỎI : *Đu đủ cho trái sai nhất vào mấy năm tuổi ?*

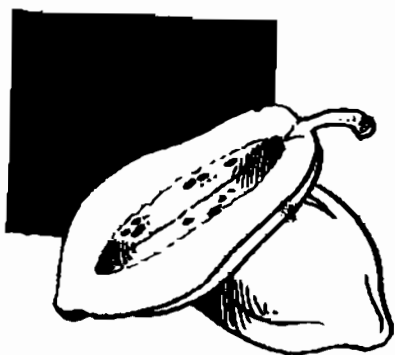
ĐÁP : Vào năm đu đủ 2 – 4 tuổi thì cho trái sai nhất. Thời gian này cần bón phân chuồng, để đu đủ sung và phốt phát để quả đu đủ có vị thơm ngon và ngọt lịm vì phốt phát (phappate) biến chất bột (tinh bột – amidon) thành đường, và cũng làm cho đu đủ mau chín, chín đều.

HỎI : *Đu đủ trồng được mấy năm thì trồng mới ?*

DÁP : Thông thường thì đến năm thứ năm thì đủ cho quả đèo đẹt không còn giá trị kinh tế nữa vì vậy phải trồng mới.

Nhưng nếu trồng theo *Kỹ thuật mới* như tôi đã trình bày ở *Phần 1* và *Phần 2*, nhắc lại là làm các hố phân dự trữ và sau đó làm thêm các hố phân khác cứ 3 năm một lần thì đủ có thể cho trái sai và to đến bảy hoặc tám năm mới đốn bỏ và trồng mới.

Kho phân dự trữ ấy thực hiện một cách hoàn hảo thì đủ từ năm đầu có gốc rất to, bắt đầu cho trái đầu mùa rất to, có giá trị kinh tế ngay, và từ đấy trái rất to, gốc to ra tỷ lệ thuận với nhau và đến năm thứ bảy hoặc năm thứ tám tuy trái bắt đầu nhỏ

lại - lá nhỏ so với lúc quá to nhất - nhưng vẫn là to trên thị trường, vẫn có giá trị kinh tế cao.

HỎI : Một vườn đu đủ có hai loại trái là thế nào ? Cách thực hiện ?

ĐÁP : Trên thị trường không phải ai cũng có nhiều tiền hoặc thích ăn những quả quá to, vì một người không thể ăn một quả đu đủ đến 3 - 5 kí.

Trước thực tế đó, một số người trồng đu đủ theo kỹ thuật mới, khi cây lên cao được 1 - 1,5 mét thì chặt ngang thân đu đủ, cách mặt đất 40 - 50 cm (4 - 5 tấc).

Từ gốc ấy mọc tua tua các thân con, rút bỏ các thân con nào yếu ớt, chỉ chừa lại 3 - 4 thân con khỏe mạnh nhất.

Và từ 3 - 4 thân phụ này các quả đu đủ chỉ nặng 1 - 1,5 kí, nhờ bón *Phốt phát*, vẫn có vị ngọt, ăn vào ngọt lịm, vừa túi tiền của mọi người.

Một gốc to, với bốn thân nhỏ, nhiều quả như thế, thì thu hoạch và bán được nhiều tiền hơn là một gốc suông, có nhiều quả to.

Các bạn trồng đu đủ thử cách này xem có lợi nhiều hay không vì có đủ hai loại đu đủ đáp ứng nhu cầu của mọi người.

HỎI : *Thời gian từ đu đủ trở bông đến trái chín là bao lâu ?*

ĐÁP : Khoảng 8 – 9 tháng nếu cứ để tự nhiên. Còn bón *Phốt phát* (Phosphate) thì quả nhanh chín hơn ngoài việc làm cho có nhiều hương vị thơm ngon, tạo được giá trị kinh tế rất cao.

Nhà vườn muốn quả đu đủ có giá trị kinh tế cao về hương vị, và đẩy nhanh quá trình chín đều, nên bón *phốt phát*.

HỎI : *Quả non đu đủ “điều hòa sinh sản” phải không ? Liều lượng ?*

ĐÁP : Đúng ! Bất kỳ phụ nữ nào “vỡ kế hoạch” mà quên uống viên ngừa thai

choice, cỡ trẽ kinh đến 20 ngày, nên lấy 10 – 15 quả đu đủ non, cỡ cườm tay, thái phiến (xắt lát mỏng) bỏ lửa riu riu (lửa nhỏ) thêm 30 phút, rót ra uống nước đầu.

Đổ tiếp nước vào nấu uống suốt ngày. Cứ lập lại như thế 3 – 5 ngày thì có thể yên tâm...

HỎI : *Đu đủ mổ vệt nấu với thịt làm thịt mau mềm phải không ?*

ĐÁP : Đúng ! đu đủ hườm hườm thường gọi là mổ vệt nấu với thịt gì mà sớ thịt to, dai thí dụ *bò kho, bò ra gu* chẳng hạn thì rất mau mềm.

Tiện đây cũng nói luôn phản ứng vật lý giữa nóng gặp lạnh bất ngờ làm sớ thịt nhừ ra trong nấu nướng, đấy là thịt đang nấu sôi, lửa to, bỏ ngay vào đấy một cục nước đá to, đây kín lại, lửa tiếp tục to, chờ sôi 30 phút thì thịt dù to sớ, dù có gân, sụn dai cách mấy cũng nhừ ra.

HỎI : *Hạt đu đủ chữa giun sán (lãi) phải không ? Liều dùng ?*

ĐÁP : Không riêng hạt đu đủ mà theo giáo sư tiến sĩ Đỗ Tất Lợi thì nhựa đu đủ cũng chữa được giun sán nữa.

Một vài hạt đu đủ lúc bụng đói làm giun sán (lãi) không chịu được và phải ra theo phân khi đại tiện.

HỎI : *Rễ đu đủ giúp người biếng ăn cảm thấy đói phải không ?*

ĐÁP : Đúng rễ đu đủ sắc uống trị được bằng huyết (cầm máu), làm không tiểu tiện ra máu trong sỏi thận (chớ không làm tan sỏi), ngoài ra còn làm nhanh tiêu cơm, mau đói khiến người biếng ăn cũng vì quá đói mà ăn, mau lợi sức và từ đấy lại thêm ăn (dùng cho người ốm mới khỏi).

HỎI : *Hoa đu đủ dục dùng trị ho, viêm phế quản, mất tiếng phải không ?*

ĐÁP : Đúng. Hoa đu đủ đực tươi, hái phơi khô để dành, khi bị ho, viêm phế quản, mất tiếng thì hấp với đường, đường phèn thì rất nhanh khỏi.

HỎI : *Nghe nói người Trung Hoa có một thực đơn đặc biệt về đu đủ chín phải không ?*

ĐÁP : Đúng. Đây là thực đơn ăn đu đủ chín cực kỳ giản dị là đu đủ chín xay với sữa bò tươi, cho đường và đá vào, hoặc để tủ lạnh ăn. Xin giới thiệu cùng các bạn món đu đủ mổ vịt (hương hươm) hầm với xương heo (lợn) hoặc xương bò, ăn trong ngày :

- Đủ đủ mổ vịt 1 quả.

- Xương 2 kí.

Cách chế : Nấu xương (lợn, bò) cho nhừ, rửa các chất bẩn, cho đu đủ mổ vịt (đã gọt bỏ vỏ, bỏ hạt) đã xắt, đây kín lại, tiếp tục đun 15 phút, đem xuống nêm nếm vừa ăn (dùng cho 2 vợ chồng).

Thực đơn này ăn mỗi tuần hai lần với uống như nêu trên thì người rất khỏe, sung sức, vì đây là *"thực đơn hạnh phúc"*. Dùng thường thì người nam không nhức lưng, người nữ bộ ngực căng đỏ, đầy thịt, vun cao, hai đầu vú ửng đỏ, da mặt trắng mịn, hồng hào, và rất lâu có vết nhăn.

HỎI : *Quả đu đủ xanh nghiền (giã), vắt lấy nước, bôi lên chỗ có tàn nhang làm phai đi, phải không ?*

ĐÁP : Đúng như thế, nhưng nên hòa với nước mà bôi lên chỗ có tàn nhang (tàn hương), mỗi tuần bôi lên 1 - 2 lần, không nên bôi nhiều sẽ ăn da, ra nắng bị rám, và kiên nhẫn áp dụng, một thời gian sau sẽ phai đi.

Nhưng tàn nhang từ bên trong nên uống hoặc ăn 1 - 2 củ cà rốt sống (hay xay mà uống) thì không có tàn nhang mới, sau khi tàn nhang cũ đã phai hết.

Tôi đã mách cách này cho nhiều phụ nữ có nhiều tàn nhang và đều đạt kết quả tốt.

HỎI : *Quả đu đủ xanh nấu chín kỹ chữa loét dạ dày phải không ?*

ĐÁP : Quả đu đủ xanh, bỏ vỏ, bỏ hạt nấu với thịt gà dùng chữa bệnh loét dạ dày.

Nhưng các bạn cần lưu ý là không nên ăn thường mà mỗi tuần dùng 2 lần thôi dùng nhiều thì lại mất cân.

Nhân đây tôi xin mách các bạn về một thực đơn chữa loét dạ dày của người bạn nhà giáo người Hoa, anh Lâm Xanh, gặp tôi kỳ nghỉ ở Đà Lạt năm 1962 là nấu quả ngo (dùng nhấm với quả thông) với giò heo (giò lợn) ăn chữa được loét dạ dày.

Quả ngo sắc uống thay nước hàng ngày cũng chữa loét dạ dày, đường ruột rất có kết quả.

HỎI : *Đu đủ chín ăn giúp tiêu hóa tốt, lại giàu chất bổ, phải không ?*

ĐÁP : Đúng vì trong quả đu đủ chín có *Prôtêin*, *đường*, và nhiều *axid amin*... lại giúp tiêu hóa rất tốt.

Vì những đặc tính đó mà người ốm mới khỏi, người sanh non ngày, ăn vào rất tốt, phụ nữ cho con bú ăn đu đủ chín sẽ có nhiều sữa.

HỎI : *Đu đủ bảo quản và chuyên chở đi xa bằng cách gì ?*

ĐÁP : Theo Wardlan, chuyên viên người Anh, muốn bảo quản đu đủ đã chín được 20 ngày, và để chuyên chở đi xa thì phải ở nhiệt độ # 7°C ($7^{\circ} 23$), không nên trên 7°C và đừng dưới # 4°C ($4^{\circ} 44$).

CÂY QUÍT

CÂY QUÍT tên khoa học là *Citrus deliciosa* Tenore, *Citrus nobilis* war, *deliciosa* Swingle thuộc họ Cam quít (*Rutacere*).

Cách trồng : Dọn đất như ở **Phần 1** và **Phần 2**, lưu ý thêm là quít chịu đất phù sa, im mát, không ẩm ướt hoặc khô khan.

Cái khó của cây quít là trồng ở đất phèn thì cần cỗi, ở đất ngập nước lợ thì héo đi rồi chết.

Vì vậy các vùng có nước ngọt quanh năm thì trồng rất tốt. Trồng bằng gieo hạt, chiết nhánh hay tháp.

TRỒNG BẰNG GÌ ? Trồng bằng gieo hạt thì lâu ra hoa kết quả nên phổ biến vẫn là chiết nhánh hoặc tháp gốc.

HỎI : Thời gian quít tháp gốc hoặc chiết nhánh ra hoa là bao lâu ?

ĐÁP : Thường là 2 – 2,5 năm. Nhưng nếu trồng theo kỹ thuật mới trên các hồ phân dự trữ, do đó mà sau một mùa đã bắt đầu ra hoa kết quả. Tuy đầu mùa nhưng cây quít đã cho khá nhiều hoa vì trồng trên hồ phân dự trữ, và đậu rất nhiều quả, rất thú vị đối với nhà vườn.

HỎI : Muốn quả quít ngọt, ngon thì phải bón phân gì ?

ĐÁP : Dùng vôi, tốt nhất là cách tường của các ngôi nhà xưa vì ngày trước (50 năm trở về trước) trong hố (vữa) luôn luôn có xi

măng + vôi càn long + cát để bón gốc (không nên lạm dụng) thì rất tốt.

Cũng nên nói thêm là loại vách tường các gốc cây ăn trái khác đều rất tốt, sai quả và quả rất ngọt.

HỎI : Muốn cây quít sống thọ thì làm sao ?

ĐÁP : Cây quít trồng trên các hố phân dự trữ để cây phát triển tốt, tăng trưởng nhanh, gốc to cành khỏe, sum suê thì khi cho hoa, kết quả, không cần lật bỏ bớt bông, cây quít vẫn không mất sức, không nhanh cỗi đi, và cứ như tôi đã trình bày ở **Phần 1** và **Phần 2**, cứ 3 năm đào thêm hố chứa phân để rễ ăn lan đến, hấp thụ (hút vào và tiêu thụ) đây là tốt nhất để tăng tuổi thọ của loại cây ăn quả này.

Và cần nhớ vôi + phân thì cây mới tốt, nên cân bằng "tiếp tế" chất dinh dưỡng cho cây quít thì vừa làm cho cây ra nhiều hoa,

kết nhiều quả, vừa làm cho cây quít rất lâu cỗi.

HỎI : *Nếu trồng cây quít bằng hạt thì bao lâu sẽ ra hoa ?*

ĐÁP : Quít ra hoa sau 4 - 5 năm, có điều là cây quít nếu trồng theo kỹ thuật mới thì khi ra hoa đã có tán lá sum suê, và từ đấy rất nhiều hoa, đậu nhiều quả.

Nếu chăm sóc kỹ, lại đào thêm các hố dự trữ phân đầy đủ, chất lượng, thì cây quít trồng từ hạt sống rất thọ, nhìn vào thấy cành lá sum suê, hoàn toàn khác với cây trồng tháp gốc hay chiết nhánh.

HỎI : *Kiến hôi làm chai trái quít, có cách gì xua đuổi hoặc diệt chúng ?*

ĐÁP : Dùng dung dịch DDT pha loãng hoặc dầu lửa (dầu hôi). Nhưng kinh nghiệm nhà vườn là quít nào ngọt, vị rất thơm ngon thì kiến hôi mới kéo đến, bầu vào.

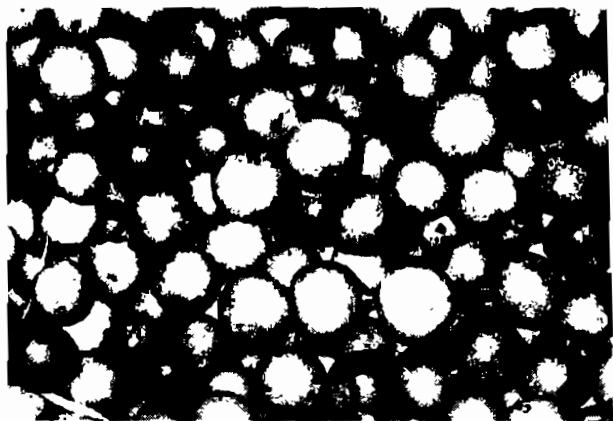
Kiến vàng giết kiến hôi, vì vậy nên tìm ở kiến vàng từ các nơi đưa về vườn quýt để diệt kiến hôi.

Nhưng kiến vàng lại cắn người, nên khi diệt xong kiến hôi, cũng nên mời các cô, cậu kiến vàng đi nơi khác để tránh việc "*chạy ô mồ mắc ô mắ*", bằng cách tìm ruột lươn đem quần vào thân, cành cây quýt.

Kiến vàng bầu vào ăn, mọc cánh thành kiến dương, bay đi tất cả, trả vườn quýt lại cho chủ vườn một cách an ổn.

HỎI : *Trái và lá quýt bị phủ một lớp màu đen, cành rồi thân khô héo chết dần, có cách gì để trừ ?*

ĐÁP : Đây là bệnh *bò hóng*. Chính lớp màu đen này ngăn cản sự hô hấp của lá làm cây quýt chết dần. Dùng nước vôi pha, phèn xanh (thanh phèn) mà trị khi mới xuất hiện, kết quả thật mỹ mãn.

HỎI : *Trừ các loại nấm độc thì phải làm sao ?*

ĐÁP : Dùng dung dịch DDT pha loãng hoặc các loại sát khuẩn khác trên thị trường đều có bán mà phun, xịt thật ướt, cách 2 ngày làm lại một lần, thật kỹ.

HỎI : *Muốn tán lá cây quít sum suê thì làm sao ?*

ĐÁP : Dùng đá treo cho quần cành xuống, cành con sẽ mọc tua lên phía trên. Nên nhớ là đừng dùng kéo tỉa cành, cứ để tự nhiên, thì các nhánh khô héo phải bỏ đi.

HỎI : Hái quít lúc nào ?

ĐÁP : Lúc thấy vỏ bắt đầu vàng đều (còn lại xanh như toàn thể đã vàng pha xanh), thì hái đem xuống, quít sẽ chín dần, trở nên rất thơm ngon, ngọt lịm.

HỎI : Vỏ quít chữa bệnh gì trong đông y ?

ĐÁP : Vỏ quít đông y gọi là trần bì, nước sơ qua hoặc cứ để nguyên vỏ khô, rút một miếng cỡ đầu ngón tay trở (to bằng 1 x 2cm) bỏ vào miệng nhai nhuyễn và nuốt nước, sẽ làm cho “ợ” hoặc “đánh rắm” rồi dần dần tiêu hóa thức ăn một cách tuyệt vời.

HỎI : Vì sao người ta thích dùng lá quít để gia vị ?

ĐÁP : Trong vỏ quít tươi chứa 3,8% tinh dầu (2000 – 2500 quả cho 1 lít tinh dầu), 61,25% nước và thành phần bốc hơi, các chất

hesperidin $C_{50}H_{60}O_{27}$, vitamin A, B và
chùng 0,8% tro.

Tinh dầu có mùi thơm dễ chịu đặc biệt
vì vậy mà thường xắt nhỏ để trộn vào các
thức ăn như thịt gà xé phay trộn gỏi, gỏi cá
rất “bắt” khi nhậu, rất “khoái khẩu” khi ăn.

Còn thịt rắn xào xả ớt thì nước vỏ quít
khô, giã nát cho vào để bán mùi tanh và
thơm, nhậu rất ngon.

**HỎI : Uống nước quít vắt ra có chất
bổ gì cho cơ thể ?**

ĐÁP : Trộn nước quít vắt ra có đường
11,6%, axid citric 2%, vitamin C (25 – 40mg
trong 100g), carotien, vì vậy uống vào nghe
ngọt có vị chua chua, vừa ngon miệng vừa
giàu dinh dưỡng đối với cơ thể, giúp da mịn
màng đối với phụ nữ, tăng cường sinh lực
với phái nam.

Cũng vì tính dinh dưỡng và hương vị của
nước vắt ra từ quít mà người bán nước mía

ép vắt quít vào, trở thành một thức uống ngon và rất bổ.

Nước quít vắt ra, thêm đường, bỏ nước đá vào là món giải khát cực kỳ khoái khẩu vào trưa hè oi bức.

Nhưng các bạn nên lưu ý là không nên uống nước quít vắt ra lúc bụng đói vì vị chua trong đó làm xót ruột, rất khó chịu.

HỎI : Vỏ quít khô làm thuốc gì ?

ĐÁP : Theo tài liệu cổ thì vỏ quít khô gọi là *trần bì* vị cay, đắng, tính ôn vào hai kinh tỳ phế tác dụng là *vị thuốc* chữa ăn không tiêu, nôn mửa, sốt rét, trừ đờm.

Vì vậy ăn quít, nên lột vỏ xỏ xâu để khô, khi nào ăn không tiêu, dùng một miếng nhỏ, nhai nuốt nước dần, tiêu cơm rất tốt.

HỎI : Nghe nói trần bì chữa ho, mất tiếng có đúng không ? Cách dùng ?

ĐÁP : Đúng. Theo giáo sư tiến sĩ Đỗ Tất Lợi thì *toa thuốc* :

Trần bì 12g sắc với 200ml (1 bát) nước còn 100ml (1/2 bát) uống dần.

HỎI : *Trần bì* còn dùng làm thuốc gì ?

ĐÁP : Trần bì còn dùng để giúp người ăn khó tiêu, đầy bụng, ợ chua trong *toa thuốc* dưới đây :

Trần bì	0,5g.
Hoàng bá	0,3g.

Hoàng liên 0,3g.

Đảng sâm 0,3g.

Cam thảo 0,3g.

Cách chế : Tất cả tán nhuyễn chia làm 3 lần uống trong ngày.

HỎI : *Trần bì còn dùng làm gì nữa không trong thức ăn ?*

ĐÁP : Trong món *thịt chó nấu thuốc bắc* của người Hoa bán "tay cầm" ở ngã sáu Chợ Lớn gồm :

Thịt chó xắt miếng nhỏ.

Gừng củ xắt lát.

Vỏ quít

Chấm với chao, lá gừng thái nhuyễn và ăn "tay cầm" có lửa than riu riu, uống rượu thuốc, hoặc bia, một món ngon, mau tiêu và không nên... ăn nhiều vì thịt chó rất bổ.

Còn các đảng mây râu nào có "vấn đề kém về nội lực" mà ăn món thịt chó nấu

thuốc, về uống toa thuốc rượu này thì sẽ trở thành Hercule”

Toa thuốc rượu :

Nhục thung dung	1 lượng.
Câu kỷ tử	1 lượng.
Nhân sâm	5 chỉ.
Đại táo	20 quả
Nhân nhục	5 chỉ.
Thục địa	5 chỉ.
Đương qui	5 chỉ.

Cách chế : Ngâm ngập rượu, uống ngày 03 ly nhỏ (chung, chén) lúc bụng đói, uống 5 - 7 hôm đã thấy kết quả, uống tiếp.

HỎI : *Hạt quít bổ thận phải không?
Cách dùng thế nào ? Toa thuốc
rượu ?*

ĐÁP : Phải. Nhưng vì hạt quít đắng nên ít người dùng. Thường dùng với toa thuốc sau đây ngâm rượu để bổ thân, hưng dương,

tăng cường sinh lực, người liệt dương dùng rất hiệu quả, người yếu sinh lí thì trở nên mạnh mẽ, người bình thường thì dẻo dai, kéo dài 45 – 60 phút, toa bí truyền của ngự y Trung Quốc Triều Quang Tự, Mãn Thanh Lâm Vĩ Ngộ :

Toa thuốc :

<i>Hạt quít khô giã nát</i>	<i>1 lượng.</i>
<i>Cao ly sâm</i>	<i>1 lượng.</i>
<i>Nhục thung dung</i>	<i>1 lượng.</i>
<i>Câu kỷ tử</i>	<i>5 chỉ.</i>
<i>Thục địa</i>	<i>5 chỉ.</i>
<i>Nhung nai</i>	<i>1 lượng.</i>
<i>Tử hà sa (sấy khô)</i>	<i>5 cái.</i>

Hải mã (con to)

4 con.

Nhãn nhục

1 lượng.

Đại táo

20 quả

Cách chế : Ngâm ngập rượu, uống trước khi ngủ uống 01 – 03 ly nhỏ (tùy người biết uống rượu hay không) 30 phút trước khi vào giường.

Đặc biệt là thuốc rượu này pha mật ong sữa chua mà phụ nữ uống vào thì có thể chữa bệnh.

CÂY MÍT

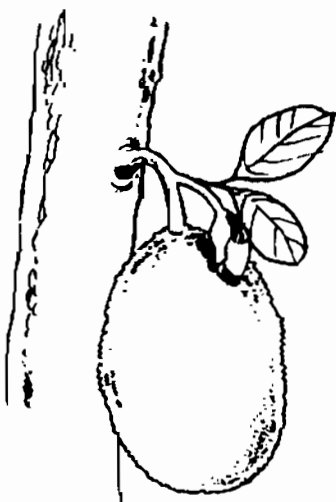
Cây mít tên khoa học *Artocarpus in-tegrigolia*, L.F. họ *Urticaceae* hay *Moraceae* *Urticacées* thuộc dòng *Artocarpées*

HỎI : Có mấy loại mít ở nước ta ?

ĐÁP : Có những loại mít có giá trị kinh tế cao như :

1 - Mít nghệ
dày cơm, rất ngon
do nhiều mật bán
giá cao. ♦

2 - Mít tố nữ
ngon không bằng
mít nghệ, nhưng
do khi banh ra các
múi không dính
vào cùi, vào xơ nên
được ưa chuộng,
hơn nữa rất ráo,

không dính tay, bán giá có khi bằng với mít nghệ.

3 - *Mít dừa* : màu vàng nhạt, ăn giòn, dày cơm, ít ngọt, bán giá thấp hơn hai loại trên.

Ngoài ra còn mít ứt, những người già, không răng thích ăn, và ủ làm rượu mít (rượu lên men) uống rất ngon, tiêu hóa tốt.

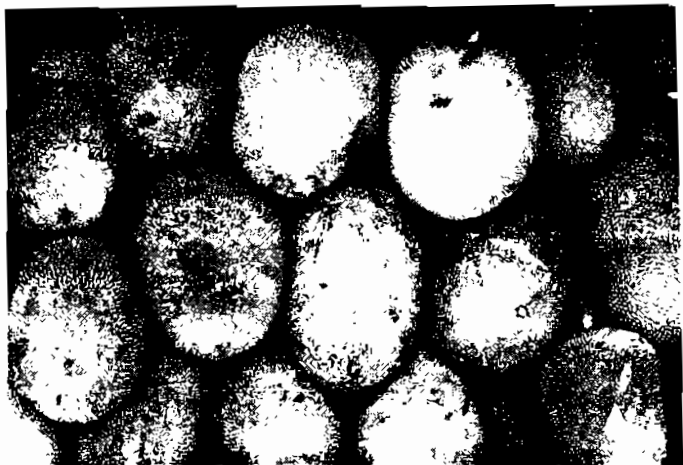
Và có *Mít mật* thân có sớ gỗ màu đóng bàn ghế rất đẹp. Gỗ mít dai nên dùng để chạm trổ tượng, tranh rất tốt.

HỎI : Đất nào thích hợp để trồng mít ?

ĐÁP : Ngoại trừ đất nhiễm phèn nặng, đất quá ẩm ướt, đất ngập mặn, cây mít sống ở đất phù sa, đất nâu đỏ, đất pha cát.

Cây mít không thích hợp ở vùng quá cao trên 1000 mét so với mặt biển, vì thế ở miền núi cao không ai trồng được mít cả.

Nên dọn đất vì tạo các hố phân dự trừ

như ở **Phần 1** và **Phần 2** để giai đoạn đầu (4 - 5) chuẩn bị cho hoa và đã có mấy mùa quả được sum suê.

HỎI : *Trồng mít thế nào cho mau có quả ?*

ĐÁP : Trên hố phân, gieo hạt, lựa hạt tròn no đủ. Rắc tro để kiến không bâu đến đục phá. Các gốc mít cách 5 mét.

Cây mít nếu mọc trên hố phân, phát triển nhanh, có thể ra hoa kết quả sau 2

năm rưỡi đến 3 năm (thay vì trồng trên đất thường phải mất 4 - 5 năm).

Rễ mít mọc ăn sâu xuống đất, qua hố phân, và cho quả rất tốt, quả to đến 5 - 7 kí, có giá trị kinh tế cao.

HỎI : Diệt loại ruồi đục thân cách nào ?

ĐÁP : Tháng giêng đến tháng tư sau Tết là mùa giao phối của chúng, cứ bắt giết là thượng sách vì chúng đục "địa tạo liên hầm" trong thân cây mít, không thể xịt thuốc vào được.

Giống ruồi có râu dài này tên khoa học là *Batacera Rubus* rất hại đối với cây mít.

Còn một giống ruồi nữa màu đen, dưới ngực có hai đốm trắng, chân có khoan trắng, cánh có đốm vàng, đốm trắng, tên khoa học là *Sternotimis connutor* Fab dùng dung dịch *Malathion* 57% (1 lít pha với 400 lít nước) phun diệt đi.

HỎI : *Bướu ở thân cây mít phải làm sao ?*

ĐÁP : Thân mít bị các bướu chai làm cây chậm phát triển thì dùng dao sắc bén gọt đi, bôi phèn đen (sulphat sắt - sulfate de fer) lên thì hết.

HỎI : *Trời mưa to quả mít nứt nẻ, thúì có cách gì chữa ?*

ĐÁP : Hái bỏ.

HỎI : *Mít lâu có trái, người ta lấy dao chặt vào gốc mấy nhát, mít lại ra hoa, vì sao ?*

ĐÁP : Do gốc mít bị thương, rễ hút chất bổ gấp bội lên để làm lành vết chặt, và sẵn trớn, đưa lên cành, ra hoa.

HỎI : *Thấy người ta mắc võng cũ lên thân cây mít, nói là để sai trái vì mít sẽ cho trái mắc võng, có đúng không ?*

ĐÁP : Đây là một mê tín dị đoan rất đáng phê phán. Chính mắt tôi đã thấy ở nhà một người phát lên, giàu to do in tiểu thuyết của tác giả *Mưa Trong Bình Minh*, đã làm việc đó, tôi cản, anh ta cự lại, nói ai cũng làm như thế, đành chịu thua.

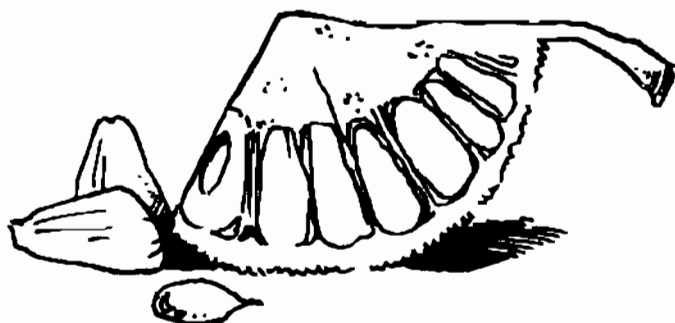
Cho đến hiện nay có không ít gia đình, không phải ở thôn quê, mà ngay cả ở thị xã quê tôi, lại còn rất mê muội tin vào các điều nhảm nhí như treo miếng gạo (gạo dừa khô)

ở cây đu đủ, nói là để cây đu đủ... bắt chước, ra hoa, đậu trái nhiều thật là... can không nổi. Đây là mê tín, thật vô lý, không nên bắt chước.

HỎI : Ăn mít thế nào cho ngon và bổ ?

ĐÁP : Lột múi mít chín ra, nếu người bệnh mới khỏi, người biếng ăn thì lấy một quả chanh, bỏ hạt, thái miếng sắp lên trên (trong thố, tô) các múi mít, bỏ đường phèn lên trên, chưng cách thủy.

Người bệnh mới khỏi ăn xong, cảm thấy

khỏe khoắn, thích ăn, thèm ăn. Nếu cho ăn cách ngày thì rất nhanh bình phục, vì do đói bụng, lại ăn ngon miệng, ăn nhiều, người bệnh mới khỏi, mau lại sức.

Với người khỏe mạnh, lột múi mít cho vào ly to, cho thêm sữa bò, vào (nếu sữa hộp thì không cần thêm đường), bỏ nước đá hoặc để vào tủ lạnh, ăn rất bổ.

Cần lưu ý là múi mít ăn do không nhai nhuyễn nên khó tiêu hóa. Khắc phục việc này thì người ăn nên nhai kỹ. Còn người nào thường có hiện tượng ăn khó tiêu, nên nấu (như nấu chè) mà ăn.

HỎI : *Có người nói chè mít ăn rất ngon, rất bổ, xin mách giúp cách làm, có dễ không ?*

ĐÁP : Rất dễ, lột múi mít ra để sẵn đó, nấu đậu xanh cho nhừ (loại nguyên hạt), cho mít vào, đây lại đun thêm 20 – 30 phút, cho sữa bò hợp vào liệu vừa ngọt, dễ ăn.

Nếu sữa tươi thì cho đường vào. Nấu với nước cốt dừa, thì như nấu chè bình thường.

HỎI : *Làm mít mít có dễ không ?
Cách làm thế nào ?*

ĐÁP :

Lột các múi mít ra chà xát trên rổ gạn lấy chất tinh bột, bỏ các xơ trong múi mít, rồi

để lửa riu riu, xên cho kẹo lại, thêm va ni, hoặc ca cao (tùy theo thích mùi vị gì),...

Loại mít này ăn sáng với bánh mì rất ngon và bổ, lại dễ làm. Nhiều người dùng mít ươm để làm mít.

HỎI : *Kẹo mít có dễ làm không, mách giúp ?*

ĐÁP : Giai đoạn đầu chuẩn bị như làm

mút mít, nhưng cho dừa thái lát (dao bào bào mỏng càng tốt) vào, trộn đảo đều, cho thêm đường vào, tiếp tục trộn đảo “xên” cho khô lại, và làm kẹo tùy theo ý thích của từng gia đình.

Nếu thích làm “*kẹo sữa*” thì thêm sữa bột (của Pháp, Hà Lan) nhập vào. Nhưng đề phòng là hiện nay nhiều người hám lợi, pha 1/3 – 1/2 bột đậu nành (nửa chín nửa sống).

Việc này nguy hại cho sức khỏe người ăn vì bột đậu nành rang nửa sống, nửa chín rất có hại, làm cho đau nhức khớp xương đi lại khó khăn.

HỎI : *Hạt mít pha với bột đậu xanh làm bánh đậu xanh rất ngon, phải không ?*

ĐÁP : Rất đúng. Đậu xanh nấu như nhân bánh, xào lửa riu riu cho khô, nhưng coi chừng đừng để khét.

Hạt mít nấu chín, giã nát, cho vào, trộn

đều, rồi cho đường cát vào, trộn đều, để khô lại, đổ khuôn.

Bánh bột đậu xanh làm cách này thì rất ngon miệng, ngọt mà lại bùi, và rất bổ, dùng cùng nước trà, thật là sảng khoái.

Các bạn lúc có giờ rỗi rãnh, nên thử làm mà dùng, vừa ngon, vừa bổ, tốt cho sức khỏe.

HỎI : *Nhựa mít (mủ mít) làm nhựa chấm chim, bẫy bắt chim phải không ?*

ĐÁP : Nơi nào có trồng cây xa kê thì dùng nhựa của nó tốt hơn do dính hơn, chim không cách nào thoát được như dùng nhựa cây mít.

Tuy nhiên nếu không có xa kê thì dùng nhựa của cây mít, tạm được

chớ không tốt bằng, do đó chim dễ thoát khỏi bẫy.

HỎI : *Lá mít cho bò thỏ ăn rất tốt, do có nhiều chất bổ, phải không ?*

ĐÁP : Bất kỳ loài thú nào chịu ăn lá mít đều tốt, vì trong lá mít có nhiều chất dinh dưỡng, và do vậy loài nào ăn lá mít mà đang thời kỳ nuôi con, các con vật còn bú này rất bụ bẫm.

CÂY XOÀI

Cây xoài :
Tên khoa học là
Mangifera in-
dica. Linmé họ
Terebinthaceae
Anacardicae.

Cây xoài ở
Việt Nam gốc từ
Malaysia là cây
thuộc nhiệt đới,
không thể trồng
ở ôn đới, thí dụ
ở miền Bắc.

Ở nơi khí hậu nóng bức thì cây xoài mới
phát triển tốt, ra nhiều hoa, cho nhiều quả.

Còn ở vùng khí hậu ôn hòa, xoài trở
bong lưa thưa, không thích hợp, do vậy ở
miền Bắc chỉ có cây muỗm, tương tự cây
xoài, có vị chua, ít ăn được vì nó không ngon.

HỎI : *Xoài trồng trên vùng đất nào mới thích hợp ?*

ĐÁP : Đất phù sa, đất nhiều màu mỡ, đất nhiễm phèn nhẹ đều trồng được xoài.

Trên đất thịt thì về sau bộ rễ ăn sâu, lan ra, phát triển tốt và lâu dài.

Đất ráo thì tốt hơn là đất ẩm ướt, nhưng đất sét thì xoài phát triển không tốt, ra hoa thưa, đậu trái ít. Nên dọn đất như ở **Phần 1**, **Phần 2** để xoài phát triển tốt nhờ hố phân dự trữ.

HỎI : *Có mấy giống xoài ?*

ĐÁP : Có các giống sau đây :

1 – Xoài cát gốc từ Mỹ Tho chia ra *xoài cát đen* và *xoài cát trắng*.

Xoài cát đen do vỏ màu sậm hơn lúc còn xanh, như có ai phết lên một lớp màu đen. Còn màu của da xoài cát trắng thì như có một lớp sữa bên trên da, lúc còn xanh. Lúc chín màu *xanh vàng*.

Đây là một loại xoài ngon đặc biệt, giá bán rất cao, quả lại rất to, lúc chưa chín có người nhìn vào do không rãnh, tưởng lầm là xoài tượng.

2 – *Xoài voi* quả tròn, vỏ mỏng, hạt tròn, nhiều cơm, mọng nước, không xơ có mùi thơm.

Sở dĩ gọi *xoài voi* vì nó có tên khoa học *Mangifera Cambodiana*. P. *Mangifera elaphantina* L. chữ "*elephantina*" là voi.

3 – *Xoài tượng* do quả rất to, nên gọi tên "*bồ tượng*", cơm giòn, hơi chua, dùng ăn chơi với mắm ruốc, món khoái khẩu của các bà bầu. Còn các đệ tử lưu linh lại dùng để đưa cay.

4 – *Xoài hòn* ngon, nhưng đứng sau xoài cát, gốc đưa từ *Phú Quốc* vào đất liền. "*Hòn*" đây là "*hòn đảo*" vì người ở *Hậu Giang*, *Bạc Liêu*. *Rạch Giá*, *Cần Thơ* gọi đảo *Phú Quốc* là "*hòn*" gọi tắt của "*hòn đảo Phú Quốc*".

5 – *Xoài thanh ca* : vị ngon ngọt gần

như có pha một chút mằn mặn, được dùng phổ biến từ những thập kỷ 70 về trước.

Về sau, thấy phổ biến là *xoài voi*, còn *xoài cát trắng*, *xoài cát đen* thì dành cho giới ăn nên, phát lên vì giá cả luôn luôn cao.

Xoài thanh ca đen, *xoài thanh ca thường* (có người gọi *thanh ca trắng*) do màu vỏ lúc chín có lam màu đen ở phần cuống xuống một phần ba thân quả xoài.

6 – *Xoài gòn* ăn sống giòn, ăn chín không ngon mấy, hơi hăng hăng.

7 – *Xoài 'mủ* còn gọi *quéo*, cơm mỏng, chua, có thể do gốc từ *muôm* ở Bắc bộ được dân thế kỷ XVIII thời kỳ cực kỳ loạn lạc lúc các chúa Trịnh Sâm, ... với em vợ Đặng Mậu Lân tung hoành, cướp bóc, hãm hiếp. Kinh thành Thăng Long là chỗ địa ngục trần gian, người dân bỏ trốn thoát thân vào đất Đồng Nai-Gia Định (chữ Gia Định cũng do nghĩa định cư lập nhà cửa mà sống), đem theo một số hạt có hạt *muôm*, có lẽ để giữ

chút hương vị chua như me, nên có *quả quéo, xoài mủ*, chứ không vùng nào khác có loại xoài này (hạt to, ít cơm, quả nhỏ).

8 - *Xoài cơm* như cơm thiêu vì nhão nhẹt, quả nhỏ, hạt to, ăn đỡ ghiền, không ngon.

9 - *Xoài hôi* có mùi hăng hăng, vị chua, rất dở.

HỎI : *Nên trồng xoài cách nào để mau ra hoa kết quả ?*

ĐÁP : Xoài ương hạt trồng vẫn tốt hơn cả, nhưng phải sau 5 năm mới ra hoa, vì vậy ngày nay người ta dùng xoài tháp.

Tuy nhiên, tôi đã thử nghiệm *kỹ thuật mới* là trồng trên *các hố phân* như tôi nói kỹ ở **Phần 1** và **Phần 2** thì xoài bắt đầu ra hoa sau 3 - 3 năm rưỡi, thậm chí có cây phát triển vượt bậc chỉ sau 2 - 2 năm rưỡi đã to, cao, cành lá sum suê và bắt đầu ra hoa.

HỎI : *Ương hạt thế nào cho mau mọc mầm ?*

ĐÁP : Nên dùng dao sắc bén chẻ bỏ vỏ hạt cứng, hoặc chặt bỏ phần vỏ (chỉ vỏ cứng thôi) phần đầu, thì mầm mọc lên rất nhanh, và mỗi hạt có đến 4 – 5 cây con.

Về sau, chọn cây con nào to, khỏe nhất, hoặc một gốc 2 cây cũng được để lại mấy cây kia bỏ đi.

Cách ương hạt và *trồng trên các hố phân*, theo như tôi đã thử nghiệm và thành công – cũng như tôi trồng dừa có lười mèo sau 3

năm ai cũng lấy làm lạ – thì nên thực hiện việc trồng ương hạt. Tuy nhiên nếu các bạn không có điều kiện để tạo các hố phân đủ chất dinh dưỡng cao thì nên trồng bằng gốc xoài thấp.

HỎI : Ưu và khuyết điểm của xoài ương hạt và xoài thấp ?

ĐÁP : Xoài ương hạt thì từng cành lá nở to, gốc to, cho nhiều quả, nhưng hạt vẫn to như hạt từ cha, lại có người sợ, “đốc”, tức là không còn giữ được hương vị, phẩm chất của xoài cha.

Còn xoài thấp thì hạt nhỏ hơn, giữ đúng hương vị, phẩm chất của xoài mà từ đấy nó được thấp.

Nhưng xoài thấp gốc không to, tán lá không nhiều, cho ít quả hơn. Dù sao hiện nay hầu hết nhà vườn vẫn trồng xoài thấp.

Xoài thấp trồng theo cách thông thường thì sau 2 – 3 mùa bắt đầu ra hoa, còn xoài

trồng hạt thì theo cách thông thường, phải sau 5 năm, chỗ đất kém màu mỡ thì phải sau 7 năm.

Theo tôi nghĩ, nếu *xoài tháp* gốc mà trồng trên đất dọn theo **Phần 1, Phần 2** thì phát triển tốt, cành lá sum suê, cho nhiều quả, quả to, hạt bé (hơn thế hệ cây cho mất tháp), có giá trị kinh tế cao.

HỎI : *Xoài tháp* vào gốc đào lộn hột (cây điều) được không ?

ĐÁP : Được, cho quả gấp đôi quả bình thường, nhưng hương vị không ngon bằng tháp vào gốc xoài, đây cũng tương tự như tháp măng cầu xiêm (măng cầu gai) vào gốc cây bình bát, quả to nhưng có mùi... bình bát.

Tháp xoài vào gốc đào lộn hột (cây điều) thì mùi xoài đặc trưng không còn nữa, mà pha mùi của cây làm gốc tháp.

HỎI : Mật độ gốc xoài mỗi mẫu tây là bao nhiêu ?

ĐÁP : Cách gốc là 8 mét thì mỗi mẫu tây là 140 – 150 cây.

Do cành lá sum suê, cây phát triển cao đến 25 mét nên khoảng cách xem là tối thiểu phải 8 mét, còn tốt nhất là 10 mét, vì nghĩ đến lợi ích lâu dài, xoài mà trồng gần 6 – 7 mét, giao cành nhau, không thông thoáng gió, rễ lại không đủ đất để hấp thụ (hút vào và tiêu thụ) các chất bổ từ lớp đất sâu thì tuổi thọ không lâu, các năm càng về sau càng ít hoa, ít trái.

Vì vậy ở những vùng đất rộng, nhà vườn chuyên nghiệp, nhiều kinh nghiệm cha truyền con nối thì 8 – 10 mét là khoảng cách được xem là hợp lý nhất.

HỎI : *Kỹ thuật giúp cho xoài cho năng suất đồng đều các mùa là thế nào ?*

ĐÁP : Xoài cũng như bất kỳ loại cây ăn quả nào, hể năm trước cho nhiều hoa, đậu

nhiều quả (trúng mùa) thì năm sau cho ít hoa, đậu ít quả (thất mùa).

Đây là do mùa trước cây dồn quá nhiều nhựa nuôi nhiều quả, năm sau “kiệt sức”, hoa ít, quả thưa thớt.

Muốn tránh tình trạng này thì cần lật bỏ bớt các chùm trái trong chỗ thiếu ánh sáng (có người lật bỏ ngay lúc ra hoa).

Cách này thì năm nào cũng như năm nấy cây xoài vẫn cho đều năng suất, vẫn giữ được giá bán cao.

Đây là chưa nói đến các chủ vườn rất ma lanh, thường đi một vòng trong vùng, hể thấy các vườn khác cho hoa sum suê, thì biết năm đó trúng mùa, giá xoài thấp, về lật bỏ rất nhiều bông, hoa ít tức sẽ ít quả, và năm đó bán... lấy vốn thôi, không cần lãi nhiều.

Năm sau, cho cây xoài dồn hết sức ra hoa, đậu nhiều quả bội thu, giá cả xoài lại vọt lên, trúng lớn.

HỎI : *Xoài chín vào mùa nào ?*

ĐÁP : Mỗi năm có hai mùa xoài, nhưng mùa trở bông và cho trái lai rai thì không kể, chủ yếu là vào tháng 2 và 3 dương lịch, chín kéo dài từ tháng 5 đến tháng 7 dương lịch, và vào tháng 4 (rất ít quả).

HỎI : *Tại sao có “mặt trắng” trong quả xoài chín ? Cách chữa ?*

ĐÁP : Quả xoài già bị mưa nhiều thì khi chín có những cục màu trắng, bà con quen gọi là “mặt trắng”. Quả xoài dù ngon mà có nhiều mặt trắng thì phải bỏ.

Đây là một bệnh của quả xoài mà người tiêu dùng phải gánh chịu, còn người bán lẻ thì chịu ít hơn vì không thể cứ xắt xoài ra cho người mua lẻ thử, chỉ trừ người mua về bán lại, số lượng lớn.

HỎI : *Có thể làm kẹo mút xoài không? Cách làm thế nào ?*

ĐÁP : Lấy cơm xoài chín, bỏ vỏ, bỏ hạt, tán, lược lỗ, các xơ bị đọng lại đem cơm dừa đổ hòa với đậu phộng, cơm dừa bào mỏng,... thành một thứ kẹo ngọt cực ngon, đầy chất bổ, sau khi sấy (xên) lửa nhỏ, khô lại..

Nếu thích kẹo sữa thì có thể thêm sữa bột vào và cũng sấy lửa nhỏ, như xên mít. Còn làm mít thì cũng tương tự như thế nhưng không sấy cho đến khô.

Ở vùng trồng sầu riêng, mít nhiều như Cái Mơn - Bến Tre người xên cả sầu riêng với mít trộn chung với xoài, được một loại mít có vị ngọt dịu, thơm, rất được nhiều người ưa thích.

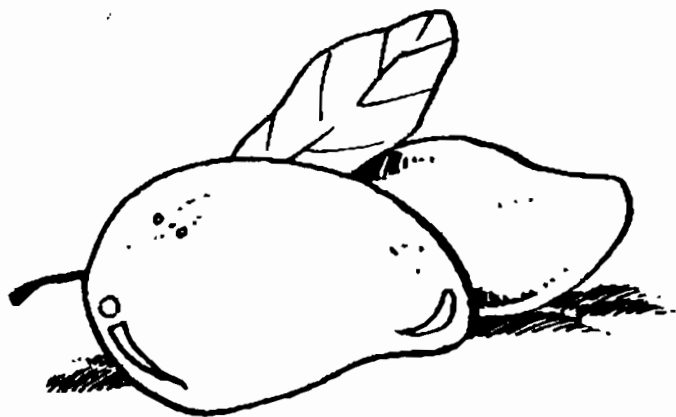
HỎI : *Người ta nói quả xoài xanh chữa bệnh bao tử, đúng không?*

ĐÁP : Xoài xanh tức là chưa chín, lấy cơm tán mịn thành bột, sấy lửa nhỏ cho khô, chữa bệnh bao tử ở dạng ăn lâu tiêu, tiêu hóa chậm.

Loại thuốc này chủ yếu làm cho tiêu hóa tốt, mau đói bụng, được dùng rất lâu đời, có kết quả tốt.

HỎI : *Giá trị dinh dưỡng của quả xoài chín thế nào ?*

ĐÁP : Theo hai ông *Angelo Fuentes* và *Johnson* thì quả xoài chín bổ dưỡng hơn cả cà rốt vì ngoài carôten (carotene, tiền sinh tố C), còn các sinh tố và khoáng chất khác nữa. Vì vậy trái với một số người lầm tưởng, quả xoài dùng cho người ốm mới khởi ăn cho mau lại sức rất tốt, nhất là có carôten, tiền

sinh tố, tăng sức đề kháng, làm mau tiêu cơm, chóng đói, thèm ăn.

HỎI : *Hạt xoài trị bệnh no hơi, sinh bụng có đúng không ? Cách dùng ?*

ĐÁP : Hạt xoài sắc lấy nước uống trị bệnh no hơi, sinh bụng và còn bệnh phong tình (bệnh lậu) nữa.

HỎI : *Lá xoài trị ghẻ phải không ? Cách dùng như thế nào ?*

ĐÁP : Lá xoài đốt thành than hòa với dầu dừa thoa lên các mụn ghẻ, có tính sát trùng cao, ghẻ mau lên mô hạt, kéo da non.

HỎI : *Giú xoài thế nào cho da có màu đẹp bán giá cao ?*

ĐÁP : Xoài bán giá cao thì không những da chín đỏ đều mà cơm có vị ngọt, đây là biết giú khí đá đúng kỹ thuật.

Xoài phải già, hái vào, đem phơi nắng độ 1 tiếng rưỡi đến hai tiếng rưỡi tùy nắng nhiều hay ít. Thùng có lót rơm xung quanh, xoài để vào, cục khí đá ở giữa, đây kín thùng lại ba ngày thì xoài chín đỏ đều, lấy ra để chỗ mát thêm ba ngày nữa, da trơn láng, đem bán mới được giá cao.

Cũng cần nói thêm là để vào thùng thì nên chuyên chở đến nơi giao hàng, và nơi đây làm việc khai thùng (đúng 3 ngày), và để chỗ mát trước khi đem bán lại.

Phải làm như thế thì xoài mới không giập, giá mới cao. Và chủ vừa khai thùng sắp vào chỗ mát, chờ bán cho người đến mua về bán lẻ, rất tiện.

HỎI : *Xoài chín cây và xoài giú, xoài nào ngon hơn ?*

ĐÁP : Xoài giú thì ngọt hơn, còn xoài chín cây có vị chua chua nhưng thơm hơn. Vì vậy ai có xoài trồng quanh nhà, thì bán xoài cho thương lái phần nào, còn chứa lại

cây cạnh nhà để chín cây mà ăn. Hương vị của xoài chín cây hơn hẳn xoài giú, nhưng ngọt thì xoài giú ngọt hơn vì hơi nóng của khí đá phân hủy chất carôten (tiền sinh tố C có vị chua).

HỎI : *Dùng các thuốc trừ sâu bệnh cho cây xoài thế nào để đạt hiệu quả cao ?*

ĐÁP : Dùng theo nồng độ dưới đây :

1 - *Malathion 50%* dung dịch nồng độ 1/200 (1 lít thuốc pha 200 lít nước) xịt đều trên cành mới ra quả non vào lúc trời chập choạng tối, lúc trái gần già lặp lại một lần nữa, trị ruồi hại xoài.

2 - *Dieldrin 50%* dung dịch nồng độ 1/350 (1 lít thuốc pha 350 lít nước) xịt lên lá mới ra đợt non, lúc chập choạng tối, cách 15 ngày một lần, trị một xoài, sâu đục ngọn, sâu kèn.

3 - *Endrin 19,5%* dung dịch nồng độ

1/300 (1 lít thuốc pha 300 lít nước), xịt trước khi trổ hoa, xịt đều lên ngọn và đợt trĩ sâu đục ngọn.

4 - DDT 75% dung dịch nồng độ 1/400 (1 kí bột DDT 75% pha 400 lít nước xịt trước khi thu hoạch quả xoài 2 tuần lễ, tránh xịt lên đợt non.

Vì DDT 75% là thuốc độc hại nên xịt lên cây xoài, dính vào quả, phải xịt thời gian ít nhất trước khi hái là nửa tháng để các chất độc hại phân hủy, không gây hại đến sức khỏe người tiêu dùng.

MĂNG CẦU TA (NA)

Mãng cầu ta có tên khoa học là *Annona Squamosa* L. thuộc họ *Annonaceae*, gốc từ Trung Mỹ, các đảo vùng Antilles, không rõ đã có tại Việt Nam từ lúc nào, có phải do các linh mục thừa sai, hay các thương lái đến Hội An từ thế kỷ XV - XVII mang đến, nhưng được ưa chuộng vì, dù có nhiều hạt, hương vị rất đậm đà.

Ở miền Bắc gọi là “na”, phải chăng gọi tắt từ tên khoa học tiếng La tinh *Annona*. Nếu đúng thế thì quả này, gốc do các linh mục thừa sai đến Đàng Ngoài (thời Trịnh Nguyễn phân tranh, thế kỷ 18 trở về trước 2, 3 thế kỷ nữa) và mang theo.

Nếu nhập từ nước ngoài thì tại sao gọi là *mãng cầu ta* ? Đây là do loại này có từ lâu, có thể đến 3 – 4 thế kỷ ở Đàng Trong (từ sông Gianh trở vào), được xem như cây bản địa, sau này *mãng cầu xiêm* (mãng cầu gai từ Xiêm La từ Siam, Thái Lan ngày nay) nhập vào, như *chuối xiêm* (chuối sứ). Và gọi *mãng cầu ta* (thêm tiếng ta vào) để phân biệt với giống mới là *mãng cầu xiêm* (và vì có gai nên còn gọi *mãng cầu gai*).

HỎI : *Có mấy giống mãng cầu ta (na) ?*

ĐÁP : Chủ yếu có ba giống sau đây :

1 - *Mãng cầu dai* : Có hai loại, một rất

ngọt, một có hậu chua chua, đều rất ngon, được mọi người ưa thích.

2 - *Mãng cầu bở* rất ngọt. nhưng cơm bên trong bở, không dai, nhưng cũng gọi là ngon.

3 - *Mãng cầu nâu* do màu da, ruột trắng, ăn cũng ngon.

HỎI : *Mãng cầu thích hợp với loại đất nào ?*

ĐÁP : Đất khô ráo nhưng không quá cao, không rậm rạp dễ bị sâu đục trái. Đất giống là đất thích hợp nhất đối với măng cầu ta. Tuy măng cầu ta không cần phân và nước như các loại cây khác nhưng trồng trên hố phân dự trữ (như chỉ dẫn ở **Phần 1** và **Phần 2** thì phát triển nhanh, cho rất nhiều trái. Về sau, nên tìm vách tường cũ đập bỏ, lấy vữa có vôi (từ thập kỷ 50 trở về trước vữa xây tường luôn luôn có vôi) về bỏ ở gốc, măng cầu sẽ cho quả oằn cả cây.

HỎI : Trồng măng cầu ta cách nào cho chúng ra hoa kết quả ?

ĐÁP : Trên các hố phân như đã chỉ dẫn, cách khoảng tốt nhất là 3 - 3,5 mét, đừng gần hơn vì tán lá, cành sẽ giao nhau, mất sự thông thoáng, dễ bị sâu bệnh.

Nếu trồng đúng như thế thì từ 1 năm đến 1 năm rưỡi đã bắt đầu ra hoa, phải đến năm thứ 3, thứ 4 (nếu trồng trên hố phân) mỗi cây sẽ cho trên một trăm quả.

Hố phân là kho dinh dưỡng dự trữ để bộ rễ hấp thụ (hút vào và tiêu thụ) và nuôi thân, cành, chồi non, hoa và quả.

Do vậy không nên coi thường việc đào và bón phân đầy đủ vào đó, đúng như vậy thì mỗi gốc măng cầu ta có khi, tùy tán lá có sum suê cành hay không, mỗi mùa cho đến 150 - 160 quả.

HỎI : *Để ra nhiều hoa, đậu nhiều quả thì bón phân gì ? để quả thơm ngon thì... ?*

ĐÁP : Để sai hoa đậu nhiều quả thì bón phốt phát (phosphate).

Muốn quả khi chín ăn vào đầy hương vị thơm ngon thì bón pô-tát (patosse).

HỎI : *Đã trồng trên hố phân rồi, có cần bón thêm phân không ?*

ĐÁP : Không cần vì như tôi đã hướng dẫn, nếu tạo các hố phân ấy một cách đầy đủ chất lượng (không làm bồi bác lấy có lấy rồi) thì cây sẽ phát triển tốt, nhanh ra hoa kết quả, kéo dài thời gian thu hoạch.

HỎI : *Mãng cầu ta có trái vào mùa nào ? Thu hoạch vào tháng mấy ?*

ĐÁP : Đầu mùa mưa cây măng cầu cho ra chồi lá, cây phát triển rất nhanh, ra hoa kết quả, và thu hoạch từ tháng 4 đến tháng 6 dương lịch.

HỎI : *Muốn quả không bị sâu đục vào trong thì làm sao ?*

ĐÁP : Xịt các loại thuốc trừ sâu thông thường bán trên thị trường với nồng độ 1/300 (một phần nước thuốc hoặc 1 lít thuốc thì ba trăm phần nước lã), xịt lên thân cây măng cầu ta, tức phun vòng lên ngọn cây.

HỎI : *Mãng cầu ta có nhiều chất bổ cần thiết cho cơ thể không ?*

ĐÁP : Theo kinh nghiệm dân gian, ăn măng cầu ta giúp cơ thể được sung sức, người cảm thấy rất khỏe khoắn.

Tuy nhiên ăn nhiều bị kiệt (lỵ) vì tính nhiệt, vì vậy người quen nghệ thuật ẩm thực cho rằng muốn bổ khỏe, và tránh “bị nhiệt” thì nên uống thêm nước dừa nạo (dừa non). Cả hai “nhiệt” và “hàn” bổ sung cho nhau, như thế mới hưởng được đầy đủ tính dinh dưỡng cao của măng cầu ta và nước dừa nạo (dừa non).

HỎI : *Quả khô trên cây trĩ được chân tay sừng phải không ?*

ĐÁP : Dùng quả khô treo trên cây, đem mài trong nước vo cơm trĩ được chân tay sừng. Có người cho rằng khi thoa nên uống

nước và ăn các thức lợi tiểu (bầu, bí,..) thì kết quả rất nhanh.

HỎI : *Hạt mãng cầu ta trừ được chí (chấy) phải không ?*

ĐÁP : Dùng hạt mãng cầu ta ngâm rượu, xoa lên tóc trừ được chí (chấy). Cần nhớ là không cho dính tay, bôi vào mắt vì rượu ngâm hạt này rất độc cũng như hạt bình bát vậy.

CÂY ỔI

Cây ổi có tên khoa học là *Psidium Guajava*. Lin. *Psidium Guyava* Tad thuộc họ *Myrtaceae*.

HỎI : Ổi có kén đất không ?

ĐÁP : Ổi trồng được ở bất kỳ loại đất nào, nhưng phát triển tốt, cho nhiều quả vẫn

là đất màu mỡ, không nặng phèn, không nhiễm mặn nhiều.

HỎI : *Có mấy loại ổi ?*

ĐÁP : Có nhiều loại :

1 Ổi sẻ : quả nhỏ, ăn không được ngon lắm, có nhiều quả, có trái quanh năm, giá trị kinh tế thấp.

2 - Ổi cừu ngọt là loại quả to, gọi là cừu ngọt (ngọt là nguyệt tức tháng) vì trồng sau 9 tháng thì ra hoa kết quả, quả to ăn ngon, có nhiều hương vị, giá trị kinh tế cao, được các nhà vườn thích trồng.

3 - Ổi xá lị
ngon ngọt,
thơm, được
nhiều người ưa
thích.

4 - Ổi hồng
đào ruột to,
thơm ngon, quả
to hơn các loại

kia, người ta thường mua về chưng lên bàn thờ, sau đấy mới ăn.

5 - *Ổi tàu* vỏ giòn, dày, ăn lạ miệng, cũng tùy khẩu vị mà thích hay không.

6 - *Ổi bom* màu sắc, hương vị không có gì khác lắm so với ổi hồng đào, cũng thuộc loại lạ miệng, tùy khẩu vị.

HỎI : *Trồng cách gì ?*

ĐÁP : Thông thường thì *ương hạt, chiết nhánh, này rễ lên cho lên tọt non*, cắt chỗ rễ ấy và trồng. Đất nào cũng trồng được, cũng có hoa và kết quả. Nhưng trồng trên hố phân như tôi đã chỉ dẫn thì sẽ đạt năng suất cao, tăng thêm hương vị, có giá trị kinh tế cao. Thời buổi kinh tế thị trường hiện nay thì việc trồng ổi cũng phải tạo được nhiều lợi ích kinh tế cho nhà vườn.

Và trồng theo kỹ thuật mới ở **Phần 1**, **Phần 2** thì chắc chắn sẽ đạt giá trị kinh tế cao.

HỎI : Thời gian từ ra hoa kết quả đến thu hoạch là bao lâu ?

ĐÁP : Rất ngắn, chỉ 3 tháng, do vậy nếu trồng sai quả, nhất là loại ổi có giá trị kinh tế bán được giá, ngon miệng được nhiều người ưa thích thì rất lợi.

HỎI : Ổi thu hoạch vào tháng nào ?

ĐÁP : Ổi ra hoa kết quả vào mùa mưa, nhưng ở Nam Bộ, khí hậu nhiệt đới ra đến Bắc Trung Bộ (Nghệ Tĩnh) nên thu hoạch từ tháng tám đến trước Tết.

Nhưng trừ loại ổi quả rất to, các loại ổi to thường đều được người mua để ăn, còn ổi rất to người mua chưng lên bàn thờ. Do vậy, ổi dù to thường hay rất to, thu hoạch vào lúc nào cũng bán hết, chẳng mấy khi tồn đọng.

HỎI : Ổi có phải là loại quả ăn vào rất độc không? Hay lại rất bổ?

ĐÁP : Ổi là một loại quả cực kỳ bổ dưỡng, nhưng vì cây ổi dễ trồng, hầu như ở bất cứ kỳ khu vườn nào, bờ rào nào cũng có ổi, nên người ta coi thường nó.

Trong quả ổi có cách chất dinh dưỡng cao như ông Azadian đã phân tích :

Nước	10.30%.
Prôtêin	15.25%.
Dầu	14.30%.
Tamin	1.38%.
Glucô	0.10%.
Tinh bột	13.25%.
Xơ chỉ	42.40%.
Tro chung	3.00%.
Tro tan trong nước	2.09%.

Theo các nhà nghiên cứu như *Guy Waddington* và *Franklin Crest* (Hoa Kỳ) thì quả ổi chứa nhiều sinh tố C nhất trong các loại quả, và khuyên nên trồng nó như một thức ăn rất giàu chất dinh dưỡng.

HỎI : *Hạt ổi có phải là nguyên nhân viêm ruột thừa không ?*

ĐÁP : Hạt ổi không phải là nguyên nhân viêm ruột thừa vì người không bao giờ ăn ổi vẫn bị viêm ruột thừa, cũng như trẻ nhỏ lúc thay răng sữa không đến bệnh viện nhổ răng không phải nguyên nhân làm răng mọc không đều (lòi xỉ), nhưng ở trường học có cô giáo dạy “*Đừng ăn hạt ổi, không được để răng lung lay mà không đến bệnh viện nhổ vì sẽ mọc răng lòi xỉ*”. Tôi không có ý kiến gì vì việc viêm ruột cho đến nay không tìm ra nguyên nhân, việc răng to, bé, lòi xỉ hay không đều do hàm răng vì răng mọc từ hàm, to, bé, ngay thẳng hay không đều từ gốc mọc lên, không phải từ ngọn... mọc ngược xuống hàm.

Cần nói thêm ở một số nước ở Trung Mỹ, Nam Mỹ người ta lấy ruột quả ổi chín, bỏ vỏ, lấy ruột ổi nguyên cả phần hạt, xên làm mút. Và không có ai sợ không dám ăn vì... ngại ngại viêm ruột thừa cả.

Dĩ nhiên có trường hợp viêm ruột thừa rất tình cờ xảy ra sau khi người bệnh vừa ăn ổi xong, gán cho "ăn ổi luôn cả hạt gây ra viêm ruột thừa".

HỎI : Quả ổi xử dụng cách nào trị giun (sán) ?

ĐÁP : Quả ổi nấu với vỏ quả lựu trị được sên (sán).

HỎI : Mứt ổi chữa bệnh bao tử phải không ? Cách làm ?

ĐÁP : Các dân tộc ở Antilles, Brésil và Cuba dùng quả ổi chín, bỏ vỏ, lấy toàn bộ

ruột luôn cả hạt làm thành mứt, sau khi sên với đường làm bằng củ cải đường (loại đường phổ biến ở đây) để bán cho người có bệnh dạ dày, đường ruột và gan dùn.

HỎI : *Rễ ổi chữa bệnh vàng da phải không ?*

ĐÁP : Đúng. Theo ông G. Pison thì rễ ổi sắc với nước uống làm thông tiểu tiện, uống thường thì chữa bệnh vàng da, rất công hiệu.

HỎI : *Quả ổi non trị tiêu chảy phải không ?*

ĐÁP : Quả ổi non cũng như đợt ổi non do có chất chát, già nát vắt lấy nước uống trị bệnh tiêu chảy rất công hiệu.

Có người bị kiết (ly) dùng quả ổi non để uống cũng thấy có kết quả tốt. Thường già nát khoảng 5 - 7 quả để có một lượng chất chát vừa đủ cho người lớn, không nên quá

nhiều cũng như quá ít. Nhiều quá sẽ bị táo bón, ít quá thì không có kết quả.

Cần nhớ là tiêu chảy làm mất nước rất nhanh, vắt nước quả ổi non giã nát trong nước có một chút muối uống mới tốt, và không nên sợ uống nước lại tiêu chảy nhiều hơn nữa mà cứ, thì rất có hại, sẽ kiệt sức.

HỎI : Lá ổi dùng làm thuốc nhuộm phải không ? Cách sử dụng ?

ĐÁP : Nấu nước lá ổi, nhúng vải trắng vào cho ngấm, đem vùi vào bùn để có màu đen, đem lên xả cho sạch, lại ngâm vào nước dừa nạo (dừa thường hoặc dừa xiêm) rồi đem phơi.

Nước dừa xiêm là thứ nước mà bà con quen dùng để giữ màu, nhưng thực ra nước dừa nạo thường cũng có kết quả giữ màu y như vậy.

Nếu đã nhuộm đen thì lá bàng (lá của cây bàng) cũng dùng y như lá ổi, cho màu

đen rất tốt, dùng lâu đến rách vẫn đen nhánh, không trở màu.

HỎI : *Vỏ cây ổi có dùng làm gì không?
Có người nói ngâm rượu thoa
làm săn da bụng ?*

ĐÁP : Trong vỏ ổi chứa 27 – 30% chất *ta-nin* là chất chát nên dùng trong kỹ nghệ nhuộm. Do có chất chát mà ngâm rượu dùng xoa lên bụng làm săn da, này nhỏ lại, nhất là đối với sản phụ.

Muốn có kết quả tốt, cần tập thể dục để tan mỡ thừa (nên tìm đọc *ĐỂ CÓ VẺ ĐẸP LÝ TƯỞNG* của tác giả *PHAN KIM HUÊ*, chỉ dẫn tập thể dục để có thân hình đẹp, tăng chiều cao).

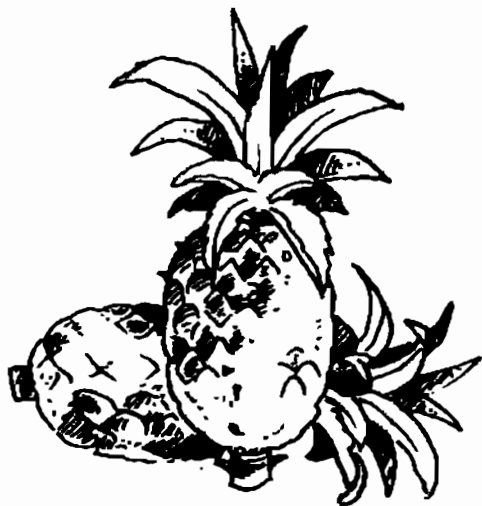
Ngâm vỏ ổi vạt nhỏ trong rượu hoặc cồn, tập thể dục cho tan mỡ thừa, xoa rượu cho săn da bụng, tạo được kết quả như mong muốn là đều không có gì khó thực hiện cả nếu kiên nhẫn.

HỎI : *Quả ổi chín có thể làm gì ngoài việc làm mứt ?*

ĐÁP : Xay trong sữa bò tươi, thêm đường vào uống (sau khi lọc) là một chất dinh dưỡng cao, làm da mặt mịn màng, ứng hồng, dùng càng lâu càng thấy trẻ lại (bí quyết của ngự y Trần Tiến Hy, Huế dùng cho các nữ nhân trong hoàng tộc nhà Nguyễn).

CÂY THƠM (KHÓM, DỨA)

Cây thơm thật ra khác với *cây khóm* hiện nay, miền Bắc gọi là *dứa* vì quả thơm to và chua, không ngọt như *khóm*. Có lẽ *cây thơm* là cây bản địa, còn *khóm* là cây nhập từ *Brésil*, Nam Mỹ từ mấy thế kỷ nay (XIX hoặc lâu hơn).

Năm mươi năm trước ở nông thôn vẫn còn trồng *cây thơm*, vườn nhà nào cũng có,

quả chín to, màu xanh ửng đỏ, khác với quả khóm màu vàng da cam.

Hiện nay, thập kỷ 80 khi tôi đi về một số vùng quê, vẫn thấy còn cây thơm, tôi nói rõ để các bạn phân biệt cây thơm khác với cây khóm, mà miền Bắc gọi là *dứa*.

Gọi là *dứa*, quả *dứa* vì giống quả *dứa gai*, để đặt cho cái tên của thứ cây nhập từ nước ngoài.

Nói rõ như vậy vì sau năm 54, bà con Miền Bắc di cư vào miền Nam, cái gì của miền Nam cũng phê phán, cứ nhại chữ "*Khóm*" mà chế giễu vì gần với "*khăm*" là "*thúi*", thật ra *dứa*, quả *dứa* là *dứa gai*, đem đặt cho quả nhập từ nước ngoài thì... không ổn.

Nhưng *khóm*, quả *khóm* hay *dứa*, quả *dứa* mặc tình mà gọi vì gọi là *khóm* khi thấy cây này mọc từng *khóm*, cũng tạm cho là... gượng ép, không hẳn là đúng, đừng ai chê ai là tốt hơn cả, mỗi địa phương có *phương ngữ*, nước nào cũng thế, và tôn trọng

phương ngữ lẫn nhau là điều mà người của các nước văn minh, có nền văn hóa lâu đời như Trung Quốc, Pháp, Anh, Đức,... vẫn làm.

Cây khóm có tên khoa học là *Ananassa Sativa L.* thuộc họ *Bromiliaceae* gốc từ Nam Mỹ đưa sang Châu Phi và Châu Á trồng lâu rồi.

Cây khóm đưa vào Việt Nam, có lẽ do các thương nhân, hoặc trễ hơn là do các linh mục thừa sai (đã đưa bòn bon, sầu riêng, măng cụt, chôm chôm về hai họ đạo lâu đời là Cái Mơn và Lái Thiêu, rồi Lương Hòa Thượng, Lương Hòa Hạ), hoặc trễ hơn nữa vào cuối thế kỷ XIX do thực dân Pháp.

HỎI : *Cây thơm thích hợp với loại đất nào ?*

ĐÁP : Đất trồng thơm thích hợp nhất là :

1/ *Đất đỏ* ở Đồng Nai, nơi tre, lồ ô mọc rất tốt là đất có nhiều mùn, lại mùa nắng

có sương mù, không quá nóng, cây thơm trồng rất thích hợp.

Vì đất tốt nên thơm ở đây ngâm ngon 18 tháng thì hái trái kỳ thứ nhất.

Đất đỏ chứa nhiều pô-tát (potasse) làm cho thơm có nhiều hương vị khi chín (với điều kiện là chất pô-tát ít, không quá nhiều).

2/ Đất phù sa xám ở Bình Dương trồng thơm rất thích hợp, cho quả to, hương vị ngọt, đậm đà, được nhiều người thích. Đất Bình Dương có nhiều chất khoáng cần thiết cho cây thơm nên được xem là đất rất tốt cho việc trồng thơm. Đây là đất phù sa xám cũ.

3/ Trồng thơm ở Đức Hòa là nơi đất phù sa mới có nhiều phèn, nhưng trồng thơm để khử phèn, sau trồng mía.

Do diện tích đất ở Đức Hòa nhiều, người ta trồng thơm để bán, số lượng nhiều, chứ đất phèn không thích hợp với việc trồng thơm, vì vậy "*Khóm Bến Lức*", do bán ở cầu

Bến Lức không ngon mấy là do từ Đức Hòa đưa đến.

Đất phèn trồng thơm không tốt, nhưng vẫn trồng được, vẫn cho quả để bán, nhưng trái thu hoạch đến 22 tháng (ở Bình Dương đất thích hợp nên chỉ 18 tháng).

Đất Đức Hòa nhiều phèn, trồng thơm phải xẻ mương để rửa bớt phèn đi, và cần bón phân thì quả thơm mới to, nhưng dù sao chất lượng rất kém.

HỎI : *Khí hậu thế nào để thích hợp với cây thơm ?*

ĐÁP : Cây thơm sống ở vùng nhiệt đới, nhưng nóng quá 35°C kéo dài làm thơm cháy lá, quả thơm ngừng phát triển, lạnh dưới 16°C thì cây thơm ngừng lớn.

Nhiệt độ tốt nhất là khoảng 20 - 27°C làm cây phát triển tốt, cho quả to và nếu đất tốt, màu mỡ thì sẽ có chất lượng cao, thơm và ngọt, bán có giá trị kinh tế cao.

HỎI : *Mưa nhiều hay ít thì thích hợp đối với cây thơm ?*

ĐÁP : Mưa ít quá thơm không phát triển tốt, nhưng mưa nhiều quá, ẩm ướt thì thơm bị nấm.

Mưa trung bình, đều đều suốt mùa là tốt hơn cả, năm đó thơm trúng mùa, trái lại thì thất mùa. Nhưng việc này là việc của ... thiên nhiên, còn tưới công nghiệp thì chưa thực hiện được.

HỎI : *Cây thơm có cần nước lắm không ?*

ĐÁP : Rất cần vì trong 24 giờ cây thơm hút vào một lượng nước bằng 6% sức nặng của nó, nhưng nước quá thừa không tốt. Vì hút lượng nước như thế nó lớn nhanh, năm đầu phát triển đều, sau 12 tháng nặng khoảng 5 kí, là cây thơm đạt tiêu chuẩn để cho quả tốt.

Vì vậy lượng mưa vào khoảng 1200 -

2000 li (mi li mét) là thích hợp, ít quá cây thơm không phát triển, nhiều quá thì sinh bệnh nấm.

Tổ chức kênh mương có hệ thống thoát nước tốt khi mưa nhiều, và tổ chức tưới công nghiệp khi mưa ít là rất hợp với kỹ thuật mới về trồng thơm.

HỎI : *Trồng thơm bằng gì ?*

ĐÁP :

a/ *Đầu thơm* thì chậm phát triển, cho trái lâu, nhưng quả to.

b/ *Con thơm* mau phát triển, cho trái nhanh, nhưng quả không to bằng đầu thơm.

c/ *Ngó thơm* mọc ở kẽ con thơm, không bằng con thơm, nhưng vẫn trồng được.

HỎI : *Vậy nên chọn đầu thơm, ngó thơm hay con thơm ? Cách trồng ?*

ĐÁP : Trên diện tích nhỏ hoặc vừa thì

nên trồng *con thom*. Trên diện tích to, không đủ *con thom* thì dùng cả *đầu thom* và *ngó thom* nhưng phải rầm trước ở liếp, sau đó lựa cây giống nào mọc lên mạnh mới đem ra cấy.

Cần nhớ lần phải bỏ 3 bốn lá chót phía dưới thì rễ *thom* mới mọc tốt, đúng tiêu chuẩn, nhờ đó mà cây phát triển tốt.

Cần phòng bệnh bằng cách trước khi trồng phải nhúng vào các thứ thuốc sát trùng, sát khuẩn (nấm độc) như borate de cuivre, sulfate carbone,..

Còn tránh bệnh thối đọt, thối cây thì trước khi trồng nhúng vào dung dịch 1 vôi + 1 thanh phèn + 3 nước, vào liếp trồng *thom* phải cao, không có hiện tượng úng thủy.

Mỗi loại cây giống có đặc điểm như :

Trái ở đầu thom to nhưng cây giống từ *đầu thom* phải mất 14 – 16 tháng và phải mất 14 tháng quả mới chín.

Con thơm cho trái sau 12 – 14 tháng, tức là rất nhanh so với *đầu thơm*.

Trái ở đầu thơm to hơn và đồng đều hơn ở *con thơm*, *ngó thơm*.

Trái ở ngó thơm nặng kém hơn trái ở *đầu thơm* 700g nhưng cho trái sớm, trái vừa, không quá to, dễ bán, và thu hoạch sớm hơn 10 – 12 tháng so với *đầu thơm*.

HỎI : Việc rầm mắt thơm thực hiện thế nào ?

ĐÁP : Đây là cách gây giống thơm nhanh chóng giữ được phẩm chất của cây mẹ, cách làm như sau :

Thân cây thơm bỏ hết lá, cắt ra từng khoanh dày 1,5 – 2cm (1 phân rưỡi đến 2 phân) tức là mỗi cây thơm cắt ra được 15 khoanh, sẽ cho 15 cây con.

Dem các khoanh này nhúng vào nước tím nồng độ 20% để tẩy sạch các chất dư thừa, nhiễm khuẩn, nhiễm trùng.

Giá thể để rầm là phân rác mịn trên cát sông dày 6 – 8cm (6 – 8 phân) giúp cho chúng ra tượt nhanh.

Sau khoảng 30 – 35 ngày, tượt bắt đầu mọc lên. Sau đó 10 ngày bắt đầu rưới nước pha phân sulfate d'ammoniaque nồng độ 3g trong 10 lít nước. Rồi cứ mười ngày tưới một lần, tưới mười lần có thể bung ra trồng.

Đất trồng phải thật xốp, bón phân chuồng cứ mỗi mét vuông là 5 kí, và để rễ mọc nhanh cứ 5 bữa tưới dung dịch phân sulfate d'ammoniaque 1 lần, lập lại 3 lần như vậy.

Bốn tháng sau khi cấy tược thơm, nên bón gốc tùy theo phát triển tốt hay chậm, các loại phân với số lượng như sau :

- Sulfate de potasse 1,5 – 2,5g.
- Sulfate d'ammoniaque 3 – 5g.
- Phosthate bicalcique 1,5 – 2,5g.

20 tháng sau khi rầm thì bắt đầu có trái.

Cần lưu ý : Mỗi khoảnh như vậy có thể

lên 2 - 3 tấc nên khi cây thì tách ra cẩn thận, không để giập bộ rễ.

HỎI : Sau khi thu hoạch cần bón phân gì ?

ĐÁP : Cứ mỗi nửa mẫu tây (5000 mét vuông) thì sau một mùa, hút trong đất, tùy theo gốc thơm có tử cỏ hay không các chất như sau :

<i>Chất bổ</i>	<i>Có tử gốc</i>	<i>Không tử gốc</i>
Đạm.	287,8 kí	167,2 kí.
Vôi.	128,9 kí	84,0 kí.
Lân.	70,8 kí	44,1 kí.
Pôtát.	808 kí	534 kí.

Như vậy cần bón vào đất ấy số lượng phân tương ứng thì mùa sau thơm mới cho năng suất cao.

Cần lưu ý là phân nuôi dưỡng cây thơm nên không thể hà tiện phân.

HỎI : Dùng phân gì để thơm cho trái nhiều ?

ĐÁP : Mỗi mẫu tây cần bón các loại phân sau đây :

Đạm 144 kí.

Pô tát 270 kí.

Acide phosphorique 244 kí.

Cần lưu ý là bón phân để cây phát triển tốt và ra quả, khi thơm đã có hoa rồi, không bón nữa.

HỎI : Dọn đất và trồng thơm lúc nào trong năm ?

ĐÁP : Mùa khô dùng cày máy lật đất lên, phơi đất, chờ mùa mưa ướt đều mới trồng. Và trồng vào đầu mùa mưa để cây đủ nước, phát triển tốt.

HỎI : Sau mấy mùa thì trồng mới cây thơm ?

ĐÁP : Có nơi sau một mùa, có nơi sau ba mùa.

Có thể thực hiện sau khi cắt quả xong, bẻ ngó đâm ngay xuống đất, mùa mưa năm sau có trái, một cách trồng mới rất kinh tế, thu hoạch đến đâu trồng mới đến đấy. Như vậy trái sẽ có nghịch mùa, giá sẽ cao, rất có lợi.

HỎI : *Thông thường nghe nói vườn thơm có khi đến 10 - 15 năm mới trồng lại, có kinh tế không ?*

ĐÁP : Thông thường năng suất tăng lên đến năm thứ năm, và quả năm thứ 2, thứ ba thì tốt hơn năm đầu.

Muốn năng suất cao, mỗi gốc chỉ để lại hai ngó thôi. Và đất tốt thì có thể để đến 5 - 6 năm, còn đất xấu thì mỗi năm hoặc mỗi ba năm phải trồng lại.

Vườn thơm càng để lâu thì quả càng nhỏ,

không có giá trị kinh tế, vì vậy dù đất có tốt mấy đi nữa thì cũng không nên để lâu quá 5 - 6 năm.

HỎI : *Trồng xen với các cây khác có kinh tế không ?*

ĐÁP : Khi lập vườn trồng các cây dài ngày như cam, quýt, cà phê, tiêu,... thì đồng thời trồng xen cây thơm vì cây thơm cho hoa lợi ngắn ngày, lại bộ rễ cà phê cải tạo đất phèn rất tốt, giúp cho các loại cây ăn quả, thu hoạch hạt như kể trên trồng được tốt.

Các hàng cây dài ngày trồng song song với các hàng cây thơm, là một sự kết hợp hài hòa, có lợi khiến cho người chủ vườn lấy ngắn nuôi dài một cách dễ dàng.

HỎI : *Trồng xen với các cây khác, cây thơm có phát triển và ra hoa tốt hay không ?*

ĐÁP : Cây thơm không thích nắng gay

gắt vì vậy ở nhiều nơi trên thế giới người ta che bớt nắng cho thơm, và đạt năng suất cao.

Nếu trồng thơm sau khi phá rừng thì nên để một số cây rừng để che nắng, không nên hạ sạch sẽ, không có lợi cho cây thơm.

Còn nếu là đất vườn sẵn có (cam quít,...) thì trồng xen cây thơm vào rất tốt, có sẵn bóng mát.

Như vậy cần biết rõ về cây thơm để có hướng thích hợp trong việc áp dụng kỹ thuật mới về trồng thơm.

HỎI : Đặc tính của cây thơm như thế nào ?

ĐÁP : Bộ rễ của thơm ăn cạn trong lớp đất 20 – 25cm (2 tấc – 2 tấc rưỡi) vì vậy trồng xen với các loại cây có rễ ăn sâu xuống dưới (từ 20cm tức 2 tấc) thì rất thích hợp.

Bộ rễ của thơm gồm rễ to chỉ mọc thật cạn, rễ nhỏ li ti ăn sâu xuống, nhờ vậy mà chịu nắng rất tốt, không chết, tuy lúc đó nó không phát triển tốt nữa, chần lại.

Bộ rễ của thơm hút nước rất mạnh, người ta thử nghiệm chỉ chừa cho thơm bốn chục rễ cái cũng đủ nuôi sống cây thơm.

Lá thơm có đặc tính hút nước mưa đọng theo lá, vì vậy vô phân theo kẽ lá để nuôi thân là việc mà ông Morren khuyến khích mọi người áp dụng.

Lá thơm thích hấp thụ (hút vào và tiêu thụ) các chất theo thứ tự : pô tát, vôi, đạm, acide phosphorique, magnésie,...

Đầu thơm coi như khô nhất chứa 80% nước, thân chứa 85% và gốc 91%.

Rễ thơm cần khí trời nên trồng thơm trên đất xốp, đừng trồng trên đất sét.

Rễ thơm ăn cạn nên trồng trên đất mùn mới khai phá rất tốt. Còn trên đất cần cỗi thì phải vô phân nhiều, hao tốn, nhưng cây thơm vẫn phát triển, cho trái.

Lá cây thơm do đặc tính hút nước nên xị nước pha sulfate de fer vì cây thơm rất cần chất sắt. Lá hút chất sắt vào cho cây thơm dùng. Và người ta cũng xị dung dịch pha các chất pô tát, vôi, đạm,... như đã nêu ở trên để lá cây thơm hấp thụ (hút vào và tiêu thụ) nuôi cây.

HỎI : *Lợi ích thực tiễn của cây thơm trồng dưới bóng mát của các cây ăn quả ?*

ĐÁP : Cây ăn quả không bị ảnh hưởng

gì xấu của cây thơm vì rễ thơm ăn thật cạn, cây ăn quả vẫn ra hoa, kết quả bình thường.

Cây thơm lại có lợi thế :

1 - Trái sai hơn.

2 - Từ năm thứ hai thơm đạt năng suất đồng đều.

3 - Trái thơm không "cháy mán" sau đêm mưa hoặc sương nhiều, ngày lại nắng gắt.

Cần lưu ý : Nếu bóng quá mát thì quả thơm khi chín ít ngọt hơn vừa có nắng vừa có bóng mát, nói rõ là cây che nắng nên có cành lá không quá rậm, mật độ các cây không dày đặc. Do vậy trồng cây che bóng thì tốt hơn là sẵn có rừng cây đốn thưa, hoặc vườn cây ăn trái trồng quá gần nhau, tán lá che kín không có ánh nắng mặt trời rọi xuống.

Nhiều nhà vườn cho rằng trồng cây so đũa để che bóng là tốt hơn cả, và về sau đốn cây so đũa làm giá thể trồng nấm hương,

nấm mèo... là việc làm thật sự đem lại lợi ích rất to.

HỎI : *Tại sao vườn thơm phải làm sạch cỏ ở gốc ?*

ĐÁP : Vì bộ rễ thơm ăn sát mặt đất cần hút sương đêm, nguồn nước thiên nhiên từ khí trời để nuôi thân, cỏ che hết và hưởng hết nguồn nước hòa tan các chất đạm trong đó, nên phải đẩy, nhổ tận gốc các loại cỏ dại ở sát gốc thơm.

HỎI : *Bao lâu thì thu hoạch lần đầu ?*

ĐÁP : Trồng được 14 – 18 tháng thì ra trái và 4 tháng sau thì trái chín. Ở nước ta thường dùng dao có cắt chấu để cắt cuống quả thơm, việc thu hái thủ công.

HỎI : *Những sản phẩm từ quả thơm là gì ?*

ĐÁP : Từ quả thơm có thể làm mứt

thơm, thơm đóng hộp, nước ép quả thơm,... đều rất ngon, có giá trị kinh tế cao.

HỎI : *Cách phòng bệnh cho cây thơm hữu hiệu nhất ?*

ĐÁP : Theo kinh nghiệm của bất cứ người trồng thơm nào là chọn giống thơm kháng bệnh cao (từ vườn thơm của người đi trước), là cách hay nhất để phòng bệnh.

HỎI : *Quả thơm có thật sự đầy chất dinh dưỡng hay không ?*

ĐÁP : Đây là bảng phân chất quả thơm của O.R. Van Laere F.O.M :

<i>Nước</i>	<i>86,78%.</i>
<i>Dầu</i>	<i>0,11.%</i>
<i>Prôtêin</i>	<i>0,80.%</i>
<i>Cellulô</i>	<i>0,62.%</i>
<i>Tro</i>	<i>0,44%</i>
<i>Đạm</i>	<i>0,196%.</i>

Còn trong nước ép quả thơm có :

Acid citric 87%.

Acid malic 13%.

Và bảng phân chất quả thơm đóng hộp của ông Balland :

Nước 75,70%.

Đạm 0,08%.

Dầu 0,06%.

Đường 18,40%.

Chất lấy ra được 4,92%.

Khoáng chất 0,24%.

CÂY XA BÔ CHÊ

Cây xa' bô chê có tên khoa học *Achras sapota*, L. thuộc họ *Sapotaceae*.

HỎI : Đất nào thích hợp để trồng xa bô chê ?

ĐÁP : Xabôchê thích hợp nhất là đất thấp ở đồng bằng, ẩm ướt càng tốt, miễn đừng úng thủy vào mùa mưa kéo dài, và trời phải nóng bức.

Đất phù sa mới và đất tạo nên từ các đồng rác rưởi mục nát là đất thích hợp nhất để xabôchê phát triển tốt, sai quả.

HỎI : *Trồng cây xabôchê cách nào ?*

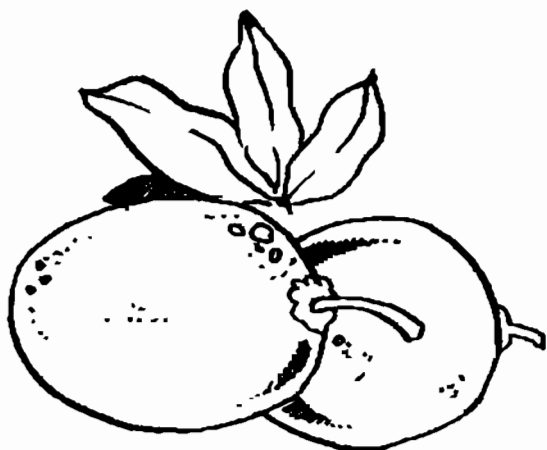
ĐÁP : Ương hạt hay chiết nhánh. Ương hạt thì đến 6 – 7 năm mới có trái còn chiết nhánh thì chừng 2 – 3 năm mà thôi :

Ngoài ra còn có thể cắm nhánh trong bể sa mù nhân tạo, 50% nhánh ra rễ.

Vấn tất là hiện nay hầu hết mọi người đều trồng ít hay nhiều xa bô chê bằng nhánh chiết. Và giá thành của mỗi nhánh chỉ vào khoảng 5 – 6 ngàn đồng, không lấy gì làm đắt tiền.

Cũng vì vậy mà ở hầu hết các gia đình ở Nam Bộ có đất quanh nhà đều có 1 – 2 gốc xa bô chê.

HỎI : *Phải chăm sóc cách nào để xabôchê nhanh có trái và sống thọ ?*

ĐÁP : Phải dọn đất và tạo hố phân dự trữ đúng như chỉ dẫn, đặt cành chiết vào, cắm cọc cho vững, đặt cành chiết xiên xiên, tưới ướt chỗ ấy, tủ gốc lại bằng đất băm nhuyễn trộn phân.

Nên mỗi ngày tưới hai lần lúc sáng sớm và chiều tà. Tưới vừa đủ lượng nước mà gốc xa bờ chê cần, không nên tưới nhiều trôi phân đi, không những không ích lợi gì mà còn lãng phí nguồn phân nữa.

Nếu trồng gốc chiết trên hố phân và tưới nước vừa đủ hàng ngày, cây xa bờ chê mọc

rất nhanh, và sau 1 năm đến 1 năm rưỡi thì ra quả.

Tôi đã chỉ cho không ít người trồng các loại cây ăn quả với kỹ thuật mới (*PHẦN 1 và PHẦN 2*), và tất cả đều cho rằng thật quá nhanh để người được nghỉ hưu tạo được cuộc sống đầy đủ, nếu không nhờ vào chăn nuôi, trồng trọt.

Trồng xabôchê, dù với diện tích nhỏ bé, vẫn đem lại lợi ích kinh tế cho người trồng nó.

HỎI : *Xa bô chê thu hoạch vào tháng nào ?*

ĐÁP : Xabôchê có trái quanh năm nhưng chín rộ vào cuối năm, trước tết.

HỎI : *Tuổi thọ của xa bô chê ?*

ĐÁP : Đến ba bốn mươi năm, hoặc lâu hơn tùy đất tốt hay xấu, có điều càng về

sau, cây xabôchê đã cỗi, quả nhỏ dần, nhưng lại rất ngọt.

HỎI : *Quả xabôchê non chữa tiêu chảy phải không ?*

ĐÁP : Vì quả non rất chát nên mài lấy nước uống thì trị được tiêu chảy.

HỎI : *Quả xabôchê già ngâm nước sôi ăn rất ngon phải không ?*

ĐÁP : Ăn giòn, ngọt, rất ngon và lạ miệng được nhiều người ưa thích.

HỎI : *Hạt xa bô chê có làm thuốc thông tiểu tiện không ?*

ĐÁP : Có, bằng cách hạt giã nhỏ, chế nước sôi và chữa bệnh khó tiểu, tiểu không thông và trị được sên lãi. Đây là loại thuốc dân gian không tốn kém mà lại trị sên lãi rất công hiệu.

HỎI : *Cành xa bô chê thường bị sâu đục ăn ruỗng thì làm sao ?*

ĐÁP : Cưa bỏ nhánh đó, đem đi đốt để tận diệt.

CÂY LỰU

Cây lựu, tên khoa học là *punica granatum* Linné thuộc họ *Myrtaceae Punicaceae* Cây lựu gốc từ Ba Tư (nay là Iran), lan ra các nước cận Đông, Trung Đông, qua Đông Nam châu Á, vào Việt Nam cũng như các nước khác.

HỎI : *Cây lựu có kén đất không ?*

ĐÁP : Đất thích hợp nhất đối với cây lựu là đất pha cát có phân mục từ rác rưởi,

đất phù sa, đất có nhiều chất dinh dưỡng cao.

Cây lựu không sợ nước nhiều mà rất sợ đất khô khan cần cỗi.

Nhiệt độ dưới 15 độ C thì cây lựu sẽ chết vì vậy cây lựu không trồng được ở vùng hàn đới.

HỎI : Trồng cây lựu bằng gì ?

ĐÁP : Có thể trồng cây lựu bằng :

1/ *Ương hạt* thì lâu có trái, nhưng vẫn có người, áp dụng vì họ không sợ lâu thu hoạch, chỉ sợ cây chiết hay... chết nhất. Dù sao số người trồng bằng ương hạt cũng rất ít vì chỉ trồng một ít cây thì được, còn trồng trên diện tích rộng lớn thì thật là không kinh tế.

2/ *Chiết nhánh* tức là *bó nhánh* là cách phổ biến ở nước ta vì cây lựu rất nhanh ra rễ. Nếu bó nhánh ra hoa rồi, đem trồng, sẽ phát triển đều, tiếp tục cho quả ngay.

3/ *Chiết con* vì cây lựu nảy rất nhiều con, chiết vào mùa mưa sẽ đạt kết quả đạt rất cao.

HỎI : *Cần bón phân gì ? Cách gì ?*

ĐÁP : Với cây lựu việc bón phân cần thận trọng vì ảnh hưởng đến quả khi chín *phân đạm* không được bón nhiều vì khi quả chín, nứt nẻ mất giá trị.

Mùa đông bón *phốt phát* (phosphate), mùa thu bón *cút sắt* (scories) từ 500 đến 800g sau khi xới đất kỹ để cút sắt ngấm sâu xuống đất, rễ hấp thụ (hút vào và tiêu thụ) nuôi thân, cành, chồi hoa chồi lá.

Phèn super phốt phát bỏ vào cuối mùa đông mỗi gốc 300 – 500g.

HỎI : *Sửa tán lá như thế nào ? Có cần không ?*

ĐÁP : Với người trồng cây lựu như cây cảnh thì mới cắt sửa, tạo dáng khi cây lên

cao, cắt xuống cách đất 20 – 30cm (2 – 3 tấc), chừa lại 2 – 4 nhánh để làm sườn cây, rồi lại cắt, uốn theo sở thích.

Còn với người trồng để làm kinh tế thì chỉ cắt những nhánh yếu ớt, chừa những nhánh khỏe mạnh, sẽ cho quả to.

Cắt tỉa nhánh để ra các cành to, khỏe sẽ cho năng suất cao hoàn toàn khác với việc cắt sửa để tạo dáng của nghệ nhân chơi cây cảnh.

HỎI : *Thu hái thế nào ? Mùa nào ?*

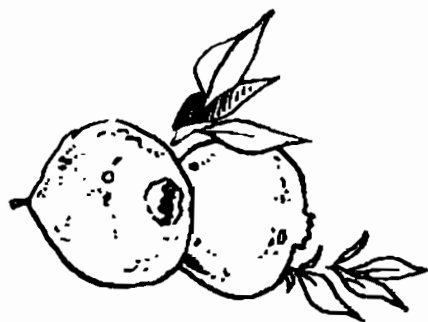
ĐÁP : *Lựu bạch* khi chín có màu vàng, lựu đỏ khi chín có màu hường. Do vậy khi thấy vỏ có màu vàng hay hường là hái.

Lấy kéo cắt cuống, không nên vặn để rút rời ra vì nhìn quả lựu không ngon.

Tránh thu hái lúc trời ướt át vì quả sẽ nứt, mất giá trị kinh tế.

Hái xong bỏ lựu vào các thùng mát của để dành lâu ngày, và khi chuyên chở thì gói giấy lụa, sắp cẩn thận để đừng hư giập.

Việc thu hái và bảo quản phải được làm cẩn thận vì cây lựu là cây cho loại quả được xem là có giá trên thị trường, một loại quả được ưa chuộng vì ngon và bổ dưỡng.

HỎI : *Trong quả lựu có những chất gì ? Có bổ không ?*

ĐÁP : Theo Alice Thompson, nhà nữ nghiên cứu về quả cây nhiệt đới thì trong quả lựu có những chất tỷ lệ như sau :

<i>Đường</i>	<i>16,07%.</i>
<i>Chất chua</i>	<i>0,13%.</i>
<i>Tro</i>	<i>0,73%.</i>
<i>Prôtêin</i>	<i>0,52%.</i>
<i>Dầu</i>	<i>0,30%.</i>
<i>Ngăn vỏ</i>	<i>0,32%.</i>
<i>Chất không tan</i>	<i>17,52%.</i>

CÂY MẶN

Cây mận có tên khoa học là *Eugenia jambos*, Linné, thuộc họ *Myrtaceae*. *Cây mận* trong sách này là cây mận của Nam Bộ, không phải cây mận ở Bắc Bộ.

HỎI : *Cây mận trồng tốt ở đất nào ?*

ĐÁP : Trừ đất sét và đất cát như đất giồng thì cây mận trồng không phát triển

tốt, các đất khác có màu mỡ đều rất thích hợp để cây mận phát triển nhanh, cho hoa nhiều kết quả sai, chất lượng của quả chín được cao, có giá trị kinh tế.

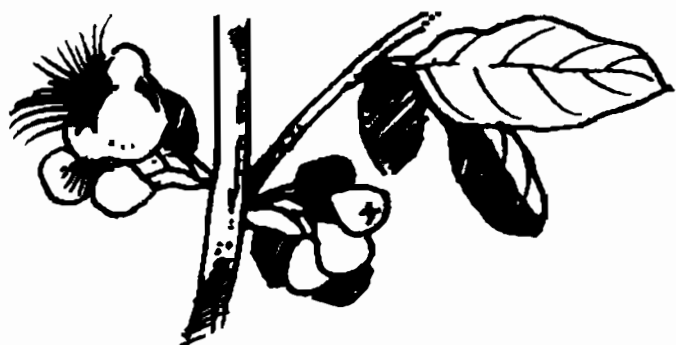
HỎI : *Có mấy loại mận ở nước ta ?*

ĐÁP : Ở nước ta có những loại mận như sau :

1 - *Mận trắng* do da trắng, quả tròn nhọn ở cuống, đặc ruột, ngọt hay chua.

2 - *Mận xanh*, ngọt, được ưa chuộng.

3 - *Mận đỏ* quả nhỏ màu đỏ, rất đẹp,

vị ngọt hơi chua chua, hạt nhỏ, thường để cúng trên bàn thờ. Da tuy đỏ mà ruột lại trắng.

4 - *Mận hương* da hương, vị ngọt nhẹ.

5 - *Mận điểm* quả màu hương có sọc đỏ, rất ngon.

6 - *Mận xá lị* da vàng, đặc ruột, rất ngon.

7 - *Mận hồng đào* mỏng cơm, chín màu vàng cả vỏ lẫn cơm, ngọt lịm và cực kỳ thơm, rất quý.

HỎI : Trồng bằng gì ?

ĐÁP : Thông thường trồng bằng hạt thì 4 - 5 năm sau nếu trồng theo cách thông thường mới ra hoa, còn trồng theo cách tôi hướng dẫn **Phần 1** và **Phần 2** thì sau 2 - 2 năm rưỡi đã ra hoa, kết quả vì cây phát triển rất nhanh trên các hố phân dự trữ.

Bó nhánh thì rất nhanh, nếu trồng đất tốt, đủ chất bổ, sau 10 - 12 tháng bắt đầu ra hoa, tuy nhiên cây còn yếu, không có

nhiều quả. Nếu trồng trên hố phân, cây bó nhánh phát triển mạnh, cành lá sẽ cho nhiều hoa và đậu nhiều quả.

Vì cây mận dù trồng bằng ương hạt hay bó nhánh, chỗ đất ấy phải giàu chất dinh dưỡng, do đó phải tạo hố phân đủ chất lượng, rễ cây mận hấp thụ (hút vào và tiêu thụ) đủ chất dinh dưỡng, thân, cành cây mận mới phát triển tốt.

HỎI : Trừ sâu ăn hạt trong quả mận bằng thuốc gì ?

ĐÁP : Trước khi mận ra hoa cần xịt thuốc trừ sâu *Malathion* nồng độ 1/300 (1 lít *Malathion* trong 300 lít nước).

HỎI : *Mận thường rụng quả rất nhiều, có cách gì chữa ?*

ĐÁP : Nếu không phải do dơi phá. việc rụng quả mận non là do đất thiếu phốt phát và pô tát, cần bón thêm 2 loại phân này.

HỎI : *Mận ăn có độc không? Hay bỏ?*

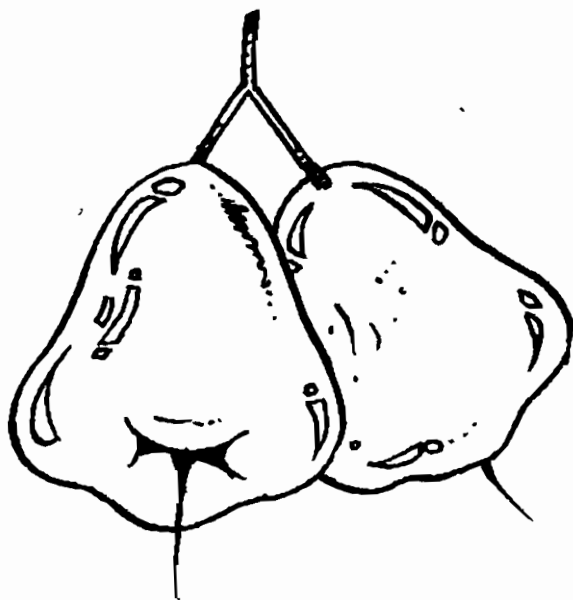
ĐÁP : Không, buồn miệng, cứ nhai mận hoài, đầy bụng, không tiêu hóa hết, ợ chua, người khó chịu, đổ cho “ăn mận độc quá”.

Và đây là bảng phân chất về quả mận :

<i>Cơ cứng trong quả</i>	63%.
<i>Phần cứng chung</i>	15,85%.
<i>Phần cứng không tan</i>	3,70%.
<i>Pro tê in</i>	0,79%.
<i>Dầu</i>	0,19%.

<i>Acid citric</i>	0,06. %
<i>Đường sắc lại</i>	11,26%.
<i>Súc cơ rô</i>	0,47%.
<i>Xơ chỉ</i>	0,98%.
<i>Tro chung</i>	0,30%.

Như vậy quả mận là một quả có chất bổ có ích đối với cơ thể, không có gì để ngờ vực là ăn vào có hại cả.

HỎI : Có thể chế biến thành các thức ăn như làm mứt,... không ?

ĐÁP : Mận có thể chế biến thành mứt, thành xi rô, hoặc đơn giản nhất là tách bỏ hạt, bỏ phần dít, bỏ làm tư, nấu trong nước đường cho chín, để nguội, bỏ nước đá vào, hoặc để tủ lạnh thành một món ăn ngon, rất bổ.

CÂY ME

Cây me tên khoa học là *Tamarindas Indica*, L. thuộc họ *Légumineuses* gốc từ Ai Cập được trồng sang các nước ở Châu Phi, qua Ấn Độ, rồi các nước khác.

Ở Việt Nam không rõ du nhập vào năm nào, nhưng vì người Pháp cho trồng hai bên đường ở các thành phố để có bóng mát, và để rễ của nó ăn vào đất, giữ cho đường lộ cứng chắc, và từ tiếng Pháp gọi là cây me

là *Tamarinier*, người Việt gọi trái là *me* chẳng ? Đây chẳng khác gì cây *sapotier* cho quả là *sapote*, mình lại gọi quả là xa bô chê, rồi ngày nay người ta *viết* là *sampô* chẳng khác thuốc gọi đầu, hoặc quả *lékima* thì hiện nay gọi quả *Lê*, trái *lê* nhằm nói quả *lê* (Bắc Bộ).

HỎI : Đất nào trồng me kinh tế ?

ĐÁP : Cây me là cây không kén đất, có điều cũng như các loại cây khác, gặp đất tốt thì cho nhiều quả, đất xấu hoặc ẩm thấp quá thì cần cỗi. Đất pha cát, đất giồng trồng me rất tốt.

Vùng khí hậu lạnh như Bắc bộ không thể trồng me.

Vì Cây me thuộc họ *Légumineuses* nên tự tạo nguồn đạm, không cần bón phân vẫn tốt, rất tiện, khỏi chăm sóc.

Nhưng nếu muốn trồng kinh tế, tức là thúc đẩy nhanh quá trình ra hoa, kết quả

thì nên tạo hố phân như **Phần 1** và **Phần 2** đã chỉ dẫn kỹ, thay vì trồng thông thường mất 7 năm, chỉ sau 4 - 5 năm cây đã ra hoa kết quả.

HỎI : *Cây me trồng bằng gì ?*

ĐÁP : Cây me trồng bằng ươm hạt và nếu trồng theo cách thông thường thì phải 7 năm mới bắt đầu ra hoa.

Trồng me kinh tế thì nên đào hố ủ phân, phân hoai, lúc ươm hạt me trong bầu lên cao 40 - 50cm (4 - 5 tấc) thì đặt lên trên hố phân, tủ gốc bằng đất bằm nhỏ và phân ủ từ rác rưởi. Tưới cây hàng ngày, rễ phát triển rất nhanh.

HỎI : *Trồng me cách gì ? Khoảng cách bao nhiêu là thích hợp ?*

ĐÁP : Vì tàng tức tán lá của me rất to, nên đào các hố ủ phân cách nhau 8 mét, vừa đủ để các tán lá giao nhau, đặt các bầu có me ở đấy.

HỎI : Có thể tháp gốc me không ?

ĐÁP : Để giữ giống me ngon thì có thể tháp gốc, và việc đó thực hiện dễ dàng như đối với bất kỳ cây ăn quả nào.

HỎI : Me thu hoạch vào tháng nào ?

ĐÁP : Đầu mùa mưa me trổ hoa, và sau tết thì me bắt đầu chín và đây là mùa thu hoạch.

HỎI : Các chất trong quả me thế nào ?

ĐÁP : Theo ông Ballow thì :

Cơm khô bỏ vỏ (%). Cơm chín bỏ vỏ (%).

Nước 0. - 25.

Tro 4,67. - 3,50.

Cellucô 10,67. - 8.

Dầu 6,13. - 4,60.

Chất đường 56,80. - 42,60.

Đạm (dưỡng chất) 17,25. - 12,94.

Chất đạm 4,48. – 3,36.

Xem bảng phân chất trên đây thì me ăn vào rất tốt, vì thế người Việt có thói quen làm mứt me, nghĩ cũng rất hay.

HỎI : *Ngoài làm mứt, me còn làm được gì để bán ?*

ĐÁP : Me bán "*me vắt*" để nấu canh chua, me làm mứt nhiều cách từ me chín đến me khô, me còn làm được xi rô để uống với nước đá, rất bổ, khỏe.

HỎI : *Quả me ăn vào thông tiểu tiện, đúng không ?*

ĐÁP : Rất đúng, cần uống nhiều nước me sau khi ăn me.

HỎI : *Thớt me, theo dân gian, kỵ thịt rắn có đúng không ?*

ĐÁP : Chắc chắn một điều là *thịt rắn hổ kị* mắm (mắm chưng, mắm kho), không

ăn chung được, kỳ bỏ hóng rơi vào thức ăn (khi nấu), ăn xong thì không được rửa răng bằng *đưng lợp nhà*, khi nấu (lúc chặt thịt rần) không dùng thớt me.

HỎI : *Me chế biến cách nào để xuất khẩu ?*

ĐÁP : Me nên để chín, lột bỏ vỏ, bỏ xơ, bỏ hạt, sấy khô, cán thành miếng, xắt nhỏ ra (như làm ở Ấn Độ và các nước thuộc khối Ả Rập) và xuất khẩu.

Ở đây người ta rất thích me, và tạo ra sản phẩm me để mà xuất khẩu, là một việc làm đem lại thu nhập cao.

CÂY CHÔM CHÔM

Cây chôm chôm có tên khoa học *Nephelium Lappaceum*, L., *Euphoria nephelium de Candolle* thuộc họ *Sapindaceae*, gốc ở Malayxia, do các linh mục thừa sai đưa vào các họ đạo lâu đời ở Nam Bộ như Cái Mơn (Bến Tre), Lái Thiêu (Bình Dương). Ở Bắc Bộ không trồng phổ biến vì quả chôm chôm không thể cạnh tranh với vải thiều.

HỎI : *Cây chôm chôm có kén đất không ?*

ĐÁP : Không. Nhưng không sống ở đất nhiễm phèn nặng, đất ngập mặn, do vậy ở vùng nước ngọt quanh năm như Cái Mơn, Lái Thiêu rất thích hợp.

HỎI : *Nên dọn đất kỹ trước khi trồng không ?*

ĐÁP : Nên dọn đất và đào hố ủ phân dự trữ như ở **Phần 1** và **Phần 2** vì đây là yếu tố cần thiết để cây chôm chôm phát triển tốt và ra nhiều hoa đậu nhiều quả.

Hố phân cần thực hiện đúng như chỉ dẫn thì chắc một điều là chủ vườn chôm chôm sẽ thu hoạch... bội thu.

HỎI : *Trồng chôm chôm bằng gì ?*

ĐÁP : Trồng hạt vừa lâu ra hoa kết quả vừa có khi ươm lên lẫn lộn cả cây đục, tức là cây không ra hoa kết quả.

Bó nhánh hay thấp mọc rời là giải pháp tối ưu để trồng cây chôm chôm.

HỎI : *Ưu thế của cây chôm chôm thấp hoặc bó nhánh so với cây ương hạt ?*

ĐÁP : Cây ương hạt phải mất 4 - 5 năm mới bắt đầu ra hoa, nhưng được cái là gốc to, tàn lá sum suê hơn cây chôm chôm thấp hoặc bó nhánh.

Nhưng hai loại sau thì ra hoa rất nhanh, nếu trồng ở hố phân như tôi đã hướng dẫn kỹ thì có thể 3 năm - 3 năm rưỡi đã bắt đầu ra hoa kết quả.

Việc đáng nói ở đây là một số bà con cho đến nay vẫn chưa tiếp cận được các phát minh, những phương pháp mới về chăn nuôi trồng trọt.

Và nhược điểm đó còn tăng lên khi những người này chỉ một số ít - tiếp xúc hoặc tình

ngờ nghe người trò chuyện về các vấn đề khoa học kỹ thuật.

Vì vậy nên tạo hố phân to và đủ phân, đặt cây giống trên ấy, cây sẽ phát triển nhanh, và dĩ nhiên là trồng hạt, trồng cây thấp hay cây bó nhánh đều nhanh có quả để bán.

Đấy không có gì lạ vì cây chôm chôm cũng như bất kỳ cây ăn quả nào, muốn có quả nhanh, chủ vườn phải đặt trên hố phân để cây hấp thụ (hút vào và tiêu thụ) đầy đủ các chất bổ tất nhiên phát triển nhanh, và nhanh ra hoa kết quả.

Còn cây thấp hoặc bó nhánh mà trồng trên hố phân tất nhiên sum suê cành lá, thì chắc chắn một điều thay vì 2 năm rưỡi đến 3 năm, có thể còn 1 năm rưỡi đến 2 năm đã có thể ra hoa.

HỎI : *Nên trồng thưa hay dày là tốt nhất ?*

ĐÁP : Tùy đất tốt (cành lá sum suê) hay xấu (cây kém phát triển, tán lá nhỏ) mà trồng các cây chôm chôm gần (5 mét) hay xa (7 mét).

HỎI : *Nếu bón phân vô cơ (hóa học) thì bón loại gì ?*

ĐÁP : Nên bón bằng cách trộn phân chuồng, phân ủ rác với nhau và cùng ra vườn chôm chôm để thực hiện việc trồng cũng như chăm sóc, thu hoạch với các nhân công, chủ không phải tốn.

Phân ủ nên pha các chất dưới đây và chủ vườn nên tự mình bón cho đúng cách. Phân hóa học là :

- *Sulfate d' ammoniacque.*
- *Super phosphate hoặc Anophosco.*

Người chủ vườn nên thực hiện việc pha phân hóa học trên cho kỹ.

Đây là trường hợp không tạo các hố phân

dự trữ, nếu có hồ phân đúng quy cách, thì không cần bón phân hóa học nữa.

Tôi xin nhấn mạnh là chủ vườn nên thực hiện các khâu quan trọng như đặt cây giống, bón phân, trừ sâu phá hoại. Những việc như thế không thể trọn tin vào người làm.

Nếu họ làm không kỹ thì chắc chắn là kết quả không đúng như mong muốn, thay vì bội thu lại thất thu.

HỎI : Có cần cắt nhánh tạo dáng cho cây chôm chôm không ?

ĐÁP : Chỉ cần cắt bỏ các nhánh khô héo, quá yếu ớt, không cần phải tạo dáng làm gì vì dáng đẹp không đồng nghĩa với ra nhiều hoa, đậu nhiều trái.

Cây mà bị cắt xén nhiều, mất sức không ra nhiều hoa, đậu ít trái thì thật là ngược với mong muốn.

HỎI : *Việc cây có quả cần bón phân gì để quả ngon ngọt ?*

ĐÁP : Cần bón pô tát vì pô tát biến bột của quả thành đường. Quả cây khi chín sẽ thơm ngon và ngọt.

HỎI : Quả chôm chôm có giá trị kinh tế cao hay không ?

ĐÁP : Đó là một trong những đặc sản của Nam Bộ và hầu như ai cũng đều ưa thích ăn loại quả này.

Các bạn nào thích làm giàu bằng cách trồng ăn quả thì nên mạnh dạn trồng chôm chôm.

Quả chôm chôm hiện nay cơm tróc ra khỏi hạt, vị ngọt mà chua chua, lại thơm ngon, rất được nhiều người ưa thích, không phân biệt tuổi tác, nam nữ, khác hẳn loại chôm chôm cũ, cơm bám vào hạt.

Vì vậy trồng cây chôm chôm hiện nay có giá trị kinh tế cao, ngoài việc bán thẳng quả chín, còn có thể tạo ra các sản phẩm như sấy khô, như làm mứt,...

CÂY SỮA (VÚ SỮA)

Cây sữa, không hiểu vì sao về sau này lại thêm “vú” vào vì quả của cây sữa có chất nước màu trắng như sữa nên quả gọi là “trái sữa”. Nếu là quả “vú sữa” theo cách gọi sau này, khoảng 3 – 4 thập kỷ thì không đúng vì quả sữa không có hình dáng gì giống “vú” cả. Trước đây, từ năm mươi năm về trước thì mọi người đều nói “cây sữa, trái sữa”.

Cây sữa có tên khoa học là *Chcysophyl-*

lum Cainito, *L.* thuộc họ *Sapotaceae*, gốc ở Antilles, đem trồng khắp nơi, trong đó có nước ta, Miền Nam, có lẽ cũng do các nhà truyền giáo qua lại *Pênăng*, *Malaysia*, nơi có chủng viện (Séminaire) để người Việt Nam, thế kỷ XVII, XVIII, XIX sang đây học để làm thầy giảng về phục vụ những nơi như Cái Mơn (Bến Tre), Ba Giồng (Tiền Giang), Lái Thiêu,... và đem hạt về gieo trồng. Ở Bắc bộ có trồng ở một số nơi.

HỎI : Đất nào thích hợp để trồng cây sữa ?

ĐÁP : Đất thích hợp để trồng cây sữa là đất *phù sa* và đất *pha cát*, còn các loại đất khác thì trồng được nhưng ít quả. Nhưng nếu tạo các hố chứa phân dự trữ như hướng dẫn ở **Phần 1** và **Phần 2** thì đất tuy không màu mỡ lắm cây sữa vẫn phát triển tốt, về sau cải tạo bằng cách bón thêm phân, đào thêm các hố phân dự trữ khác, và cây sữa vẫn cho nhiều hoa, đậu nhiều quả.

HỎI : Có mấy loại cây sữa ?

ĐÁP : Tùy theo màu sắc của trái sữa mà có các tên như sau :

- 1 - Trái sữa xanh rất ngọt.
- 2 - Trái sữa trắng, rất ngọt, vỏ mỏng.
- 3 - Trái sữa hường, ngọt thường.
- 4 - Trái sữa tím hai loại to và nhỏ.
- 5 - Trái sữa còn gọi trái sữa dây, rất ngọt.

HỎI : Trồng bằng gì ?

ĐÁP : Dù cây sữa bó nhánh hoặc tháp được nhưng hầu hết thì trồng bằng hạt vì nếu trồng hạt gặp đất tốt, sau 3 năm sẽ ra hoa, kết quả, còn bó nhánh thì cũng 2 - 3 năm mới cho trái.

Nếu ương hạt và trồng trên hố phân như tôi đã hướng dẫn thì chắc chắn là 2 - 3 năm đã ra hoa kết quả, không cần gì

bó nhánh, nếu trồng nhiều, qui mô lớn, để làm kinh tế.

HỎI : *Khoảng cách giữa các cây sữa là bao nhiêu ?*

ĐÁP : Nếu đất tốt, tán là sum suê thì khoảng cách là 10 mét, còn đất bạc màu cây sữa không phát triển tốt thì khoảng cách khoảng 6 – 7 mét.

HỎI : *Trái sữa chín vào tháng nào ?*

ĐÁP : Trái sữa chín sau tết, thường rải rác do ra hoa không đồng loạt, từ tháng giêng đến tháng hai, tháng ba.

HỎI : *Cách thu hái thế nào cho trái được tươi tốt, bán được giá cao ?*

ĐÁP : Cần hái cẩn thận, không được giập, chở đi cẩn thận trong cần xé có lót rơm.

Nhà vườn thường bán trái sữa già, lái buôn mua chở về giú bằng cách để cho ấm, chín đều và bán.

Trái sữa chín cây chỉ để ăn trong gia đình, không đem đi xa bán được vì trái sữa mềm, giập, không còn giá trị kinh tế nữa.

HỎI : *Để trái sữa có vị thơm, ngọt thì cần bón phân gì ?*

ĐÁP : Trái sữa ngọt, ngon là tùy theo loại cây, không phải nhờ bón phân. Tuy nhiên có nhà vườn vẫn bón pôtát vì phân

này làm chất bột trong trái sữa biến thành đường.

Nhưng chọn giống sữa có cơm dày, vỏ mỏng, ngọt, thơm để trồng thì tốt hơn cả, đỡ tốn tiền bón phân.

HỎI : *Ngoài ăn tươi còn chế biến thành thức ăn gì ?*

ĐÁP : Trái sữa lấy cơm, bỏ hạt có thể xên thành mứt, hoặc với các loại trái cây khác như chuối, cơm dừa khô thành kẹo, ăn rất ngon và đầy chất bổ.

HỎI : *Trong cơm trái sữa có những chất bổ gì ?*

ĐÁP : Trong cơm trái sữa có những chất đủ để dinh dưỡng con người là *Prôtêin*, *dầu acid malic*, *su cò rô*, *đường*,...

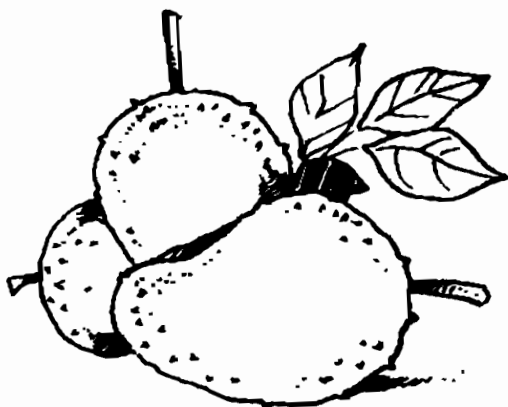
HỎI : *Cơm trái sữa ăn cách gì cho thật ngon và bổ ?*

ĐÁP : Nên nạo cơm của trái sữa, bỏ hạt, cho vào cốc to, cho sữa, đường vào, để vào tủ lạnh hoặc nước đá đập nhỏ cho vào cốc ăn rất ngon miệng và rất bổ dưỡng, là món giải nhiệt cực kỳ mát, khỏe.

HỎI : *Cây sữa vào mùa nắng hay héo lá là bệnh gì ?*

ĐÁP : Không có bệnh gì cả. Đây là do đất nức nẻ, bộ rễ thiếu nước trầm trọng, cần tưới nước, lấy rơm, cỏ phủ gốc rễ, và nắng tưới cho ngấm xuống tầng sâu, rễ hút được.

MĂNG CẦU GAI (MĂNG CẦU XIÊM)

Măng cầu gai còn gọi măng cầu xiêm, do gốc từ Siam (Xiêm) Thái Lan ngày nay.

*Măng cầu gai có tên khoa học là *Annona muricata*, L. thuộc họ *Annonaceae* gốc từ *Vénéguela*, lan tràn khắp nơi, và đến nước ta, Nam Việt.*

HỎI : Đất nào trồng được măng cầu gai ?

ĐÁP : Trừ đất nhiễm phèn nặng, tất cả các loại đất đều trồng được măng cầu gai. Vấn đề cần lưu ý là cây này chịu nóng, càng xa đường xích đạo càng không trồng tốt, hoặc không trồng được.

HỎI : *Trồng măng cầu gai bằng gì ?*

ĐÁP : Ương hạt trồng sau 1 năm - 1 năm rưỡi, ít khi đến hai năm thì bắt đầu ra hoa kết quả.

Vì thân còn nhỏ, trái ít và chưa to, phải đợi đến năm thứ 3, thứ 4 trở đi, khi thân đã to, cây măng cầu gai mới ra nhiều hoa, đậu nhiều trái. Vì vậy ít ai chiết nhánh, tháp mắt rời.

HỎI : *Đặc điểm của cây măng cầu gai ?*

ĐÁP : Măng cầu gai thích trồng cạnh mé mương, rạch để rễ hấp thụ (hút vào và tiêu thụ) các chất bổ trong đất ẩm.

Về mùa nắng nên tưới gốc vì lúc ấy độ ẩm trong đất không còn nữa, và nhờ tưới mà cây măng cầu gai phát triển nhanh, nhanh ra hoa, nhiều hoa, đậu nhiều quả.

HỎI : *Có cần cắt tỉa cành không ?*

ĐÁP : Trừ các cành yếu ớt, khô héo, không nên mé nhánh, tỉa cành vì như thế sẽ mất sức, chờ ra nhánh mới, khi đầy đủ mới ra hoa và kết quả.

HỎI : *Măng cầu gai ghép gốc bình bát có kinh tế không ?*

ĐÁP : Không. Cây măng cầu gai ghép gốc cây bình bát cho trái to nhưng ruột của nó có cơm không ngon, có mùi của quả bình bát, không mấy người thích mua.

HỎI : *Tại sao có khi mua ăn lại gặp măng cầu quá chua ?*

ĐÁP : Thật ra có hai loại măng cầu : ngọt và chua. Rất tiếc là khi ăn vào miệng

mới biết, còn bề ngoài thì không phân biệt, có lẽ thiên nhiên ưu đãi mấy bà... bầu nên có trái măng cầu chua, và cả mấy đấng mày râu thích “*ít ly y lít*” có món chua chua mà đưa cay.

Mua măng cầu gai ăn, tốt nhất với kinh nghiệm bản thân, không mua nguyên trái, cứ nửa trái, một phần ba hay ăn nhiều thì hai phần ba, dù có đắt hơn ít ngàn nhưng chắc ăn.

HỎI : *Măng cầu gai có chế biến thành kẹo, mứt được không ? Có ngon không ?*

ĐÁP : Mãng cầu gai là thứ quả rất thích hợp để làm mứt, làm kẹo, rất ngon và đầy chất bổ cần thiết đối với cơ thể chúng ta.

HỎI : *Trong cơm quả măng cầu gai có những chất bổ gì ?*

ĐÁP : Prôtêin, acid nalic, dầu, đường, suc rô, tro, xơ,...

Acid nalic là chất chua giúp tiêu hóa tốt, mau tiêu cơm, rất tốt khi ăn vào, miễn đừng ăn nhiều quá,...

LỆ CHI (TRÁI VẢI)

Lệ chi (trái vải) do phát âm từ *Li chi* theo tiếng Trung Quốc, mà có tên khoa học *Lichi chibenjis*, R., *Nephelium litchi*, camb thuộc họ *Sapindaceae*, gốc từ Hoa Nam (Nam Trung Quốc) toàn sang Bắc Bộ.

Ở Bắc Bộ quả vải (quả lệ chi) rất thơm ngon, nhưng có thể trồng ở Nam Bộ được, bón phân cho quả chín ngọt, cũng là một việc trồng cây kinh tế vậy.

HỎI : *Miền Nam trồng được không ?
Cách nào ?*

ĐÁP : Cây lệ chi (vải) thích đất phù sa gần mé sông nên ở đồng bằng sông Cửu Long trồng rất tốt, miền là vùng đất ngọt quanh năm như Cái Mơn (Bến Tre), Cái Bè (Tiền Giang).

Cây lệ chi (vải) trồng ương hạt hay bó nhánh. Ương hạt thì lâu đến 4 - 5 năm mới ra hoa kết quả, mấy năm sau (6 - 7) năm mới có nhiều trái.

Còn bó nhánh, gặt đất tốt thì 2 - 3 năm

sau đã nhiều trái, trái phải bao lại (như nhãn) để dơi không nghe mùi thơm, tìm đến ăn, phá rơi rụng hầu hết.

HỎI : *Muốn quả vải ngọt, thơm ngon thì phải làm sao ?*

ĐÁP : Cần bón pô-tát (potasse) vì phân này biến bột trong quả thành đường, khi chín có vị ngọt lịm, đồng thời lại thơm ngon.

Do đất Nam Bộ có phèn ít hoặc nhiều nên quả lệ chi (vải) tuy nhiều nước mà lại chua. Cần bón kali cải tạo đất, hoặc lật phơi đất, mưa xuống rửa phèn bớt đi rồi rải kali để cải tạo, và trồng cây lệ chi, thì quả sẽ ngọt.

Miền Nam trồng cây vải tháp, và bón phân pô tát khi có quả gần chín, chắc chắn có quả vải tươi ngọt, ngon bán rất được giá.

Đây là món lợi lớn, các bạn thích trồng cây ăn quả, thích làm giàu bằng VAC thì mạnh dạn đầu tư trồng cây lệ chi (cây vải).

Miền Nam, Thành phố Hồ Chí Minh trồng được *hoa đào* thì cũng có thể trồng thành công cây lệ chi.

MỤC LỤC

- THAY LỜI TỰA	5
PHẦN I :	
Những điều cần biết để trồng cây ăn trái nhanh ra hoa kết quả và hưởng hoa lợi lâu dài.	7
PHẦN II :	
Những điều cần làm để có một vườn cây ăn trái đạt năng suất cao.	18
PHẦN III :	
Trồng các loại cây ăn trái đạt năng suất cao.	45
- Cây đu đủ	45
- Cây quýt	60
- Cây mít	74
- Cây xoài	86
- Mãng cầu ta (Na)	103
- Cây ổi	111
- Cây thơm (khóm, dứa)	122

- Cây xabôchê	143
- Cây lựu	149
- Cây mận	155
- Cây me	162
- Cây chôm chôm	169
- Cây sữa (vú sữa)	177
- Mãng cầu gai (mãng cầu xiêm)	184
- Lê chi (trái vả)	190

NHÀ XUẤT BẢN ĐÀ NẴNG
KỸ THUẬT MỚI VỀ TRỒNG CÂY ĂN TRÁI

Phan Kim Hồng Phúc - Nguyễn Văn A

(Cán bộ khuyến nông cố vấn)

NHÀ XUẤT BẢN ĐÀ NẴNG

Địa chỉ : 17 Quang Trung - Đà Nẵng

Tel : 0511.822 434 - Fax : 0511.822250

Chịu trách nhiệm xuất bản :

Giám đốc : VÕ VĂN ĐÁNG

Tổng biên tập : NGUYỄN ĐỨC HÙNG

Biên tập :

TRẦN MY

Sửa bản in :

Bìa của :

HUY TIẾN

In 1000 cuốn, khổ 13 x 19 cm, tại Xưởng In Ban Tư Tưởng Văn Hoá
Thành Ủy TP. Hồ Chí Minh. Giấy TNKHXB số : 81/1644/XB-QLXB do
Cục xuất bản cấp ngày 29/11/2001. QĐXB số : 201/QĐXB Nhà xuất bản
Đà Nẵng cấp ngày 08/03/2002.

In xong và nộp lưu chiểu tháng 04 / 2002.

KỸ THUẬT MỚI V
**TRỒNG CÂY
ĂN TRÁI**

GIÁ : 15.000đ

PHÁT HÀNH TẠI :
NHÀ SÁCH

42

ĐC : 42 Nguyễn Thị Minh Khai
ĐT : 8244422 - 8233741 FAX : 08